

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про повну загальну середню освіту

Цей Закон визначає правові, організаційні та економічні засади функціонування і розвитку системи загальної середньої освіти.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

1. Для цілей цього Закону наведені терміни вживаються в такому значенні:

1) безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин;

2) державні стандарти повної загальної середньої освіти (далі - державні стандарти) - документи, що визначають загальні обсяги навчального навантаження здобувачів початкової, базової середньої, профільної середньої освіти, вимоги до їх компетентностей і до згрупованих за відповідними освітніми галузями обов'язкових результатів навчання, яких вони мають досягти на відповідному рівні повної загальної середньої освіти;

3) доступність повної загальної середньої освіти - сукупність умов, що сприяють задоволенню освітніх потреб осіб та забезпечують кожній особі можливість здобуття повної загальної середньої освіти відповідно до державних стандартів, у тому числі наявність достатньої кількості закладів освіти, що забезпечують безоплатне здобуття повної загальної середньої освіти, відсутність дискримінації за будь-якою ознакою чи обставиною, надання учням підтримки в освітньому процесі;

4) заклад загальної середньої освіти - юридична особа, основним видом діяльності якої є освітня діяльність, що провадиться на певному рівні (рівнях) повної загальної середньої освіти;

5) заклад освіти, що забезпечує здобуття повної загальної середньої освіти (далі - заклад освіти), - заклад загальної середньої освіти або заклад професійної (професійно-технічної), фахової передвищої чи вищої освіти, що провадить освітню діяльність на певному рівні (рівнях) повної загальної середньої освіти;

6) засновник закладу загальної середньої освіти (далі - засновник) - орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад загальної середньої освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника;

7) модельна навчальна програма - документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством;

8) навчальна програма - документ, що визначає послідовність досягнення результатів навчання учнів з навчального предмета (інтегрованого курсу), опис його змісту та видів навчальної діяльності учнів із зазначенням орієнтовної кількості годин, необхідних на їх провадження, та затверджується педагогічною радою закладу освіти;

9) освітня програма закладу освіти - документ, що містить комплекс освітніх компонентів, спланованих та організованих закладом освіти для досягнення учнями визначених цією програмою очікуваних результатів навчання, який розробляється і затверджується відповідно до цього Закону;

10) пансіон - структурний підрозділ закладу освіти, що забезпечує проживання та утримання учнів відповідно до законодавства;

11) педагогічна інтернатура - система заходів, спрямованих на підтримку педагогічного працівника закладу освіти, призначеного на посаду вперше, у провадженні ним педагогічної діяльності та набутті (вдосконаленні) його фахової майстерності;

12) повна загальна середня освіта - систематизована та передбачена відповідними державними стандартами сукупність результатів навчання і компетентностей, здобутих особою на рівнях початкової, базової середньої та профільної середньої освіти;

13) стандарт спеціалізованої освіти - документ, що містить вимоги до компетентностей та результатів навчання, яких мають досягти учні закладів спеціалізованої освіти за мистецьким, спортивним, військовим чи науковим спрямуванням з одночасним здобуттям повної загальної середньої освіти відповідно до державних стандартів;

14) територіальна доступність - сукупність умов, що сприяють забезпеченню права дитини на здобуття якісної повної загальної середньої освіти за кошти державного та місцевого бюджетів у найбільш доступному і наближеному до її місця проживання закладі освіти;

15) територія обслуговування - адміністративно-територіальна одиниця (її частина, окремі будинки), визначена і закріплена відповідним органом місцевого самоврядування або уповноваженим ним органом за закладом освіти для забезпечення права кожної дитини, яка проживає на цій території, на здобуття початкової та/або базової середньої освіти у найбільш доступному та наближеному до місця проживання дитини закладі освіти;

16) типова освітня програма - документ, що містить комплекс освітніх компонентів, які забезпечують досягнення учнями результатів навчання, визначених державним стандартом (стандартом спеціалізованої освіти) для відповідного рівня повної загальної середньої освіти, що затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки (для закладів спеціалізованої освіти - центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать відповідні заклади спеціалізованої освіти);

17) типовий навчальний план - складник типової освітньої програми, що визначає загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в навчальних годинах), його рекомендований розподіл за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення, послідовність їх вивчення, а також кількість годин на вивчення вибіркового освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів;

18) учні - особи, зараховані до закладу загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої чи вищої освіти, які здобувають у будь-якій формі початкову, базову середню чи профільну середню освіту;

19) цикл освітнього процесу - складова рівня повної загальної середньої освіти, що враховує спільні вікові особливості розвитку учнів в організації їх навчальної діяльності (освітнього процесу) та під час формування змісту освіти;

20) якість повної загальної середньої освіти - відповідність результатів навчання, здобутих учнем на відповідних рівнях повної загальної середньої освіти, державним стандартам;

21) якість освітньої діяльності - рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної повної загальної середньої освіти на кожному рівні та відповідає вимогам, встановленим законодавством.

2. Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у [Законі України](#) "Про освіту" та інших законах.

3. Положення цього Закону стосовно батьків поширюються також на інших законних представників учнів. Батьки, інші законні представники учнів реалізують відповідні положення цього Закону стосовно осіб, які не досягли повноліття, а також відповідно до законодавства стосовно осіб, дієздатність яких обмежена.

Стаття 2. Законодавство України про загальну середню освіту та його основні завдання

1. Законодавство України про загальну середню освіту складається з [Конституції України](#), [Закону України](#) "Про освіту", цього Закону, інших актів законодавства у сфері освіти і науки та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

2. Основними завданнями законодавства України про загальну середню освіту є:

регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі реалізації права особи на повну загальну середню освіту;

забезпечення права особи на доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти;

забезпечення необхідних умов функціонування і розвитку системи загальної середньої освіти;

забезпечення обов'язковості здобуття громадянами України повної загальної середньої освіти;

забезпечення якості повної загальної середньої освіти та якості освітньої діяльності;

визначення структури та змісту повної загальної середньої освіти;

визначення органів управління у сфері загальної середньої освіти та їх повноважень;

визначення прав та обов'язків учасників освітнього процесу;

встановлення відповідальності за порушення законодавства України про загальну середню освіту.

Стаття 3. Система загальної середньої освіти

1. Система загальної середньої освіти складається із змісту повної загальної середньої освіти на кожному її рівні, мережі закладів освіти, учасників освітнього процесу, кадрового, фінансового, науково-методичного, ресурсного та нормативно-правового забезпечення освітньої та управлінської діяльності у сфері загальної середньої освіти.

2. Система загальної середньої освіти функціонує з метою забезпечення:

всебічного розвитку, навчання, виховання, виявлення обдарувань, соціалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і здобуття освіти упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, дбайливого ставлення до родини, своєї країни, довкілля, спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству;

формування в учнів компетентностей, визначених [Законом України](#) "Про освіту" та державними стандартами.

3. Державна політика та освітня діяльність у сфері загальної середньої освіти ґрунтуються на засадах та принципах, визначених [Законом України](#) "Про освіту".

Стаття 4. Рівні, строки та форми здобуття повної загальної середньої освіти

1. Повна загальна середня освіта здобувається на таких рівнях:

початкова освіта - перший рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом початкової освіти;

базова середня освіта - другий рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом базової середньої освіти;

профільна середня освіта - третій рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом профільної середньої освіти.

2. У закладах освіти:

початкова освіта здобувається протягом чотирьох років;

базова середня освіта здобувається протягом п'яти років;

профільна середня освіта здобувається протягом трьох років.

Тривалість здобуття повної загальної середньої освіти на кожному її рівні може бути змінена (подовжена або скорочена) залежно від форми здобуття освіти, результатів навчання та/або індивідуальної освітньої траєкторії учня.

Тривалість здобуття повної загальної середньої освіти на кожному її рівні особами з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Повна загальна середня освіта може здобуватися за очною (денною), дистанційною, мережевою, екстернатною, сімейною (домашньою) формами чи формою педагогічного патронажу, а також за очною (вечірньою), заочною формами (на рівнях базової та

профільної середньої освіти). Профільна середня освіта професійного спрямування може здобуватися за дуальною формою здобуття освіти.

Положення про форми здобуття повної загальної середньої освіти затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 5. Мова освіти в закладах загальної середньої освіти

1. Мовою освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти є державна мова.

Кожен, хто здобуває в закладі освіти повну загальну середню освіту, вивчає у цьому закладі державну мову відповідно до державних стандартів.

2. Кожному учневі гарантується право на здобуття повної загальної середньої освіти державною мовою в державних, комунальних і корпоративних закладах освіти, що забезпечується шляхом організації викладання всіх навчальних предметів (інтегрованих курсів) державною мовою, крім випадків, визначених цим Законом.

3. Особам, які належать до корінних народів або національних меншин України, гарантується і забезпечується право вивчати мову відповідного корінного народу або національної меншини в державних, комунальних і корпоративних закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства.

4. Особи, які належать до корінних народів України, мають право здобувати повну загальну середню освіту в державному, комунальному чи корпоративному закладі освіти мовою відповідного корінного народу поряд з державною мовою.

5. Особи, які належать до національних меншин України, мають право здобувати початкову освіту в державному, комунальному чи корпоративному закладі освіти мовою відповідної національної меншини поряд з державною мовою.

6. Особи, які належать до національних меншин України, мови яких є офіційними мовами Європейського Союзу, та реалізують право на навчання відповідними мовами в державних, комунальних чи корпоративних закладах освіти, здобувають:

базову середню освіту державною мовою в обсязі не менше 20 відсотків річного обсягу навчального часу у 5 класі із щорічним збільшенням такого обсягу (не менше 40 відсотків у 9 класі);

профільну середню освіту державною мовою в обсязі не менше 60 відсотків річного обсягу навчального часу.

Особи, які належать до інших національних меншин України, здобувають у державних, комунальних чи корпоративних закладах освіти базову та профільну середню освіту державною мовою в обсязі не менше 80 відсотків річного обсягу навчального часу.

Перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів), що вивчаються державною мовою і мовою національної меншини, визначається освітньою програмою закладу освіти згідно з вимогами державних стандартів та з урахуванням особливостей мовного середовища.

7. Право на навчання мовою корінного народу чи національної меншини України поряд із державною мовою реалізується в окремих класах з навчанням відповідною мовою, що відкриваються відповідно до вимог цього Закону.

8. Особам з порушенням слуху забезпечується право на навчання українською жестовою мовою та на вивчення української жестової мови.

9. Освітні програми закладів загальної середньої освіти можуть передбачати викладання одного чи декількох навчальних предметів (інтегрованих курсів) поряд із державною мовою англійською чи іншою офіційною мовою Європейського Союзу.

10. Приватні заклади освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти за кошти фізичних та/або юридичних осіб, мають право вільного вибору мови освітнього процесу (крім закладів освіти, що отримують публічні кошти) та зобов'язані забезпечити опанування учнями державної мови відповідно до державних стандартів.

11. Держава сприяє створенню та функціонуванню за кордоном закладів загальної середньої освіти, в яких навчання здійснюється українською мовою або вивчається українська мова.

Розділ II

ДОСТУПНІСТЬ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Стаття 6. Право на здобуття повної загальної середньої освіти

1. В Україні створюються рівні умови для здобуття повної загальної середньої освіти.

2. Кожному забезпечується доступність та якість повної загальної середньої освіти.

3. Кожному громадянину України, іншим особам, які перебувають в Україні на законних підставах, а також кожній дитині незалежно від підстав її перебування в Україні гарантується безоплатне здобуття у державних та комунальних закладах освіти повної загальної середньої освіти на кожному її рівні за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів один раз протягом життя.

4. Здобуття профільної середньої освіти гарантується за академічним або професійним спрямуванням. Здобуття профільної середньої освіти за будь-яким спрямуванням не обмежує право особи на його зміну, а також на здобуття освіти на інших рівнях освіти.

5. Іноземці та особи без громадянства здобувають повну загальну середню освіту в Україні відповідно до законодавства та/або міжнародних договорів України.

Стаття 7. Заборона дискримінації у сфері загальної середньої освіти

1. Не може бути обмежень у доступі до здобуття повної загальної середньої освіти.

2. Право на здобуття повної загальної середньої освіти гарантується незалежно від віку, статі, раси, кольору шкіри, стану здоров'я, інвалідності, особливих освітніх потреб, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, місця проживання, мови спілкування, походження, сімейного, соціального та майнового стану, складних життєвих обставин, наявності судимості, а також інших обставин та ознак.

3. Встановлення актами законодавства спеціальних правил та/або вжиття заходів, що забезпечують можливість здобуття повної загальної середньої освіти, у тому числі забезпечення розумного пристосування, не вважається дискримінацією.

4. Жоден учасник освітнього процесу не повинен зазнавати жодних форм дискримінації, зокрема мати будь-які обмеження в освітньому процесі або у праві брати участь у заходах, що проводяться в закладі освіти, у тому числі на підставі надання чи ненадання благодійної допомоги закладу освіти.

Стаття 8. Забезпечення територіальної доступності

1. Територіальну доступність повної загальної середньої освіти забезпечують у межах повноважень органи державної влади та органи місцевого самоврядування шляхом:

формування та утримання мережі закладів освіти, у тому числі опорних, їхніх структурних підрозділів (філій);

функціонування міжшкільних ресурсних центрів;

закріплення території обслуговування за комунальними закладами освіти (їхніми структурними підрозділами), що забезпечують здобуття початкової та/або базової середньої освіти;

підвезення учнів та педагогічних працівників до закладу освіти і у зворотному напрямку;

створення та утримання пансіонів;

сприяння запровадженню з урахуванням вибору батьків дітей або осіб, які досягли повноліття, різних форм здобуття повної загальної середньої освіти, їх забезпечення та підтримки тощо.

2. Кожна дитина має право на здобуття початкової та базової середньої освіти у найбільш доступному та наближеному до місця її проживання закладі освіти (його структурному підрозділі).

Право дитини на здобуття початкової та базової середньої освіти у комунальному закладі освіти (його структурному підрозділі), за яким закріплена територія обслуговування, на якій проживає дитина, гарантується, що не обмежує право батьків дитини або особи, яка досягла повноліття, обирати інший заклад освіти відповідно до законодавства.

Для належного та ефективного визначення і закріплення за закладом освіти території обслуговування місцеві органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування ведуть облік дітей дошкільного та шкільного віку, враховують спроможність кожного закладу освіти і демографічну ситуацію на відповідній території та у разі необхідності забезпечують створення додаткових класів. При цьому кількість класів початкової школи має забезпечувати здобуття початкової освіти всіма дітьми, які проживають на території обслуговування відповідного закладу освіти.

3. Територія обслуговування не закріплюється за:

зкладами загальної середньої освіти, що забезпечують здобуття виключно профільної середньої освіти;

зкладами професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, що забезпечують здобуття профільної середньої освіти;

державними, приватними і корпоративними закладами освіти;

зкладами спеціалізованої освіти;

спеціальними закладами загальної середньої освіти.

Територія обслуговування може не закріплюватися за закладами загальної середньої освіти, особливості освітньої діяльності яких визначені міжнародними договорами України.

4. Здобуття повної загальної середньої освіти особою, яка перебуває на стаціонарному лікуванні в закладі охорони здоров'я, забезпечують заклади загальної середньої освіти, їхні філії, за якими засновниками закріплено заклади охорони здоров'я, або інші заклади освіти, їхні філії, зокрема на території закладу охорони здоров'я (за вибором батьків дитини або особи, яка досягла повноліття, та погодженням з адміністрацією закладу освіти) шляхом створення додаткових класів, визначення форми здобуття освіти,

затвердження індивідуального навчального плану чи визначення іншого найбільш сприятливого для дитини способу здобуття освіти з використанням приміщень, обладнання, іншої матеріально-технічної бази відповідного закладу охорони здоров'я. Порядок організації здобуття загальної середньої освіти в закладах охорони здоров'я затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки спільно з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

5. Підвезення до закладу освіти (місця навчання, роботи) та у зворотному напрямку (до місця проживання) учнів і педагогічних працівників забезпечують органи місцевого самоврядування за рахунок місцевих бюджетів шкільними автобусами, у тому числі спеціально обладнаними для перевезення осіб з порушенням зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення. Підвезення іншим транспортом (у тому числі з попередньо визначеними зупинками) може здійснюватися за умови, що кількість учнів і педагогічних працівників, які потребують такого перевезення, не перевищує 8 осіб.

Стаття 9. Забезпечення рівного доступу до здобуття повної загальної середньої освіти

1. Рівний доступ до здобуття повної загальної середньої освіти забезпечується шляхом:

визначення правил зарахування до закладів освіти;

зарахування до початкової школи та гімназії без проведення конкурсу, крім випадків, визначених законодавством;

територіальної доступності повної загальної середньої освіти;

фінансування закладів освіти за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів в обсязі, достатньому для виконання державних стандартів та ліцензійних умов;

дотримання вимог законодавства щодо доступності закладів освіти для осіб з особливими освітніми потребами;

викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів) способами, що є найбільш прийнятними для осіб відповідного віку, у тому числі шляхом адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів) для осіб з особливими освітніми потребами;

використання розвиваючих засобів і методів навчання, що враховують особливі освітні потреби учнів та сприяють успішному засвоєнню змісту навчання і розвитку дитини;

навчання дітей, які є сліпими, глухими чи сліпоглухими, за допомогою найбільш прийнятних для таких дітей мов, методів і способів спілкування в освітньому середовищі (просторі), яке максимально сприяє засвоєнню знань і соціальному розвитку, зокрема шляхом використання в освітньому процесі української жестової мови та/або абетки Брайля;

дотримання принципів універсального дизайну та/або розумного пристосування відповідно до найкращих інтересів дитини.

2. Зарахування дітей до закладу освіти на конкурсних засадах (проведення будь-яких заходів, спрямованих на перевірку знань, умінь, навичок чи інших компетентностей дитини) для здобуття початкової освіти забороняється, крім закладів спеціалізованої освіти і приватних закладів освіти.

До комунального закладу освіти для здобуття початкової та базової середньої освіти у порядку, визначеному законодавством, обов'язково зараховуються всі діти, які:

проживають на території обслуговування закладу освіти;

є рідними братами та/або сестрами дітей, які здобувають освіту в цьому закладі освіти;

є дітьми працівників цього закладу освіти.

Діти з особливими освітніми потребами, які проживають на території обслуговування комунального закладу освіти, мають право на першочергове зарахування до нього у порядку, визначеному законодавством, для здобуття початкової та базової середньої освіти.

Зарахування дітей до державних, комунальних закладів освіти для здобуття базової середньої освіти може здійснюватися на конкурсних засадах, якщо це не порушує право учнів, які здобули початкову освіту в цьому закладі освіти, на продовження навчання в ньому та за умови, що кількість поданих заяв про зарахування перевищує загальну кількість вільних місць у відповідних класах.

3. Зарахування дітей до державних, комунальних і корпоративних закладів освіти для здобуття профільної середньої освіти (академічного або професійного спрямування) відбувається на конкурсних засадах. Конкурс може не проводитися, якщо кількість поданих заяв про зарахування не перевищує загальної кількості вільних місць у відповідних класах.

4. Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних і комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до приватних і корпоративних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти визначається засновником (засновниками).

Порядки зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів спеціалізованої освіти затверджуються центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідній сфері.

5. Зарахування осіб до спеціальних закладів загальної середньої освіти, переведення з одного типу закладу до іншого та відрахування таких осіб здійснюються в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Розділ III ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Стаття 10. Організація освітнього процесу

1. Освітній процес у закладах освіти організовується відповідно до [Закону України](#) "Про освіту", цього Закону, інших актів законодавства, освітньої програми (освітніх програм) закладу освіти та спрямовується на виявлення та розвиток здібностей та обдарувань особистості, її індивідуальних здібностей, досягнення результатів навчання, прогресу в розвитку, зокрема формування і застосування відповідних компетентностей, визначених державними стандартами.

2. На кожному рівні повної загальної середньої освіти освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

Освітній процес організовується за такими циклами:

перший цикл початкової освіти - адаптаційно-ігровий (1-2 роки навчання);

другий цикл початкової освіти - основний (3-4 роки навчання);

перший цикл базової середньої освіти - адаптаційний (5-6 роки навчання);

другий цикл базової середньої освіти - базове предметне навчання (7-9 роки навчання);

перший цикл профільної середньої освіти - профільно-адаптаційний (10 рік навчання);

другий цикл профільної середньої освіти - профільний (11-12 роки навчання).

3. Освітній процес у закладах загальної середньої освіти організовується в межах навчального року, що розпочинається у День знань - 1 вересня, триває не менше 175 навчальних днів і закінчується не пізніше 1 липня наступного року. Якщо 1 вересня припадає на вихідний день, навчальний рік розпочинається у перший за ним робочий день.

4. Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою закладу освіти у межах часу, передбаченого освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого відповідним навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, особливостей регіону тощо.

Безперервна навчальна діяльність учнів закладів загальної середньої освіти не може перевищувати 35 хвилин (для 1 року навчання), 40 хвилин (для 2-4 років навчання), 45 хвилин (5-12 років навчання), крім випадків, визначених законодавством.

Тривалість канікул у закладах освіти протягом навчального року не може становити менше 30 календарних днів.

Стаття 11. Освітня програма

1. Заклад освіти розробляє та використовує в освітній діяльності одну освітню програму на кожному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти або наскрізну освітню програму, розроблену для декількох рівнів освіти.

Освітні програми можуть бути розроблені на основі відповідної типової освітньої програми або освітніх програм, розроблених суб'єктами освітньої діяльності, науковими установами, фізичними чи юридичними особами і затверджених центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти відповідно до вимог цього Закону.

Рішення про використання закладом освіти освітньої програми, розробленої на основі типової освітньої програми або іншої освітньої програми, приймається педагогічною радою закладу освіти.

Освітня програма закладу освіти схвалюється педагогічною радою закладу освіти та затверджується його керівником.

2. Типова освітня програма має містити:

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою;

загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;

перелік варіантів типових навчальних планів та модельних навчальних програм;

рекомендовані форми організації освітнього процесу;

опис інструментарію оцінювання.

3. Освітні програми, розроблені на основі типових освітніх програм, мають:

відповідати структурі типової освітньої програми та визначеним нею вимогам до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою закладу освіти;

визначати (в обсязі не меншому ніж встановлено відповідною типовою освітньою програмою) загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;

містити навчальний план, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів відповідної типової освітньої програми і може передбачати перерозподіл годин (у визначеному типовим навчальним планом обсязі) між обов'язковими для вивчення навчальними предметами (крім державної мови) певної освітньої галузі, які можуть вивчатися окремо та/або інтегровано з іншими навчальними предметами;

містити перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі, та/або навчальних програм, затверджених педагогічною радою, що мають містити опис результатів навчання учнів з навчальних предметів (інтегрованих курсів) в обсязі не меншому ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами;

опис форм організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання.

Освітня програма закладу освіти може містити інші складники, що враховують специфіку та особливості освітньої діяльності закладу освіти.

4. Освітня програма, розроблена не на основі типової освітньої програми, підлягає затвердженню центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Не підлягають затвердженню центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти:

типові освітні програми;

освітні програми закладів освіти, розроблені на основі типових освітніх програм;

освітні програми, затверджені закладами освіти після проходження інституційного аудиту, що засвідчив високий рівень їхньої освітньої діяльності та внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

5. Не можуть бути затверджені та використовуватися освітні програми, що не передбачають досягнення учнями результатів навчання, визначених державними стандартами.

6. На основі визначеного в освітній програмі закладу освіти навчального плану педагогічна рада складає, а його керівник затверджує річний навчальний план (один або декілька), в якому конкретизується перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів), обов'язкових для вивчення, вибіркових (за вибором учнів) освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів, та кількість навчальних годин на тиждень (та/або кількість годин на навчальний рік).

7. Державні та комунальні заклади освіти реалізують освітні програми за кошти державного, місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством, і не можуть реалізовувати чи забезпечувати (повністю або частково) свої освітні програми за кошти батьків та/або учнів.

Освітні програми приватних та корпоративних закладів освіти можуть містити (за рахунок власних надходжень) збільшену кількість навчальних предметів (інтегрованих курсів) та/або навчальних годин порівняно з відповідними типовими освітніми програмами, за умови дотримання вимог санітарного законодавства.

Стаття 12. Формування класів (груп) у закладах загальної середньої освіти

1. З метою належної організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти формуються класи та/або групи, у тому числі спеціальні, інклюзивні, з дистанційною, вечірньою формою здобуття освіти, з навчанням мовою корінного народу чи національної меншини України поряд із державною мовою.

У разі звернення батьків дитини з особливими освітніми потребами інклюзивний клас утворюється в обов'язковому порядку.

Спеціальний клас утворюється керівником закладу освіти за погодженням із засновником цього закладу освіти або уповноваженим ним органом.

Порядок утворення та умови функціонування спеціальних класів затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Класи з навчанням мовою корінного народу чи національної меншини України поряд із державною мовою відкриваються за наявності достатньої кількості заяв батьків чи осіб, які досягли повноліття, що належать до відповідного корінного народу чи національної меншини України, згідно з частиною другою цієї статті.

2. Кількість учнів у класі (наповнюваність класу) державного, комунального закладу освіти не може становити менше 5 учнів та більше:

24 учнів, які здобувають початкову освіту;

30 учнів, які здобувають базову чи профільну середню освіту.

У разі якщо кількість учнів не дозволяє утворити клас, учні можуть продовжити навчання в цьому закладі освіти за однією з інших (крім очної) форм здобуття повної загальної середньої освіти або в іншому закладі освіти із забезпеченням територіальної доступності. Зменшення кількості учнів у класі протягом навчального року не є підставою для припинення функціонування цього класу до закінчення навчального року.

3. Кількість учнів у навчальних приміщеннях закладів освіти має відповідати вимогам санітарного законодавства та не може порушувати права учнів (педагогічних працівників) на належні, безпечні та здорові умови навчання (праці).

4. Наповнюваність класів (груп) у спеціальних закладах загальної середньої освіти визначається положеннями про такі заклади освіти. Наповнюваність спеціальних класів (груп) у закладах загальної середньої освіти має відповідати нормам наповнюваності класів (груп) у спеціальних закладах загальної середньої освіти.

5. Початкова школа може забезпечувати здобуття початкової освіти дітьми (незалежно від їх кількості) одного або різного віку, які можуть навчатися в одному з'єднаному класі (класі-комплекті) або в різних класах. Освітній процес у такій школі може організовуватися одним чи кількома вчителями або в будь-якій іншій формі, яка є найбільш зручною та доцільною для забезпечення здобуття дітьми початкової освіти відповідно до державного стандарту початкової освіти.

Гранична наповнюваність таких класів-комплектів становить не менше п'яти та не більше дванадцяти осіб.

Положення про з'єднаний клас (клас-комплект) початкової школи затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

6. З метою забезпечення належної якості вивчення окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів) клас державного, комунального закладу освіти може ділитися не більш як на три групи з кількістю учнів не менше восьми осіб. Порядок поділу класів на групи під час вивчення окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів) у державних, комунальних закладах освіти встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Порядок поділу класів на групи та інші умови організації освітнього процесу в державних, комунальних закладах спеціалізованої освіти визначаються положеннями про них, затвердженими в установленому порядку.

7. Для вивчення навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів, у тому числі вибіркових, можуть формуватися та функціонувати міжкласні групи, що включатимуть учнів різних класів одного або різних років навчання.

8. Учні розподіляються між класами (групами) керівником закладу освіти.

9. За письмовими зверненнями батьків учнів керівник закладу загальної середньої освіти приймає рішення про утворення групи (груп) подовженого дня, у тому числі інклюзивної та/або спеціальної, фінансування якої (яких) здійснюється за кошти засновника та за інші кошти, не заборонені законодавством.

Порядок утворення та організації діяльності груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти визначається центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 13. Переведення учнів на наступний рік навчання в закладі освіти

1. Учні переводяться на наступний рік навчання після завершення навчального року, крім випадків, визначених законодавством.

Рішення про переведення учнів, які здобувають освіту за сімейною (домашньою) формою здобуття освіти, приймається з урахуванням результатів навчання.

2. Учні, які здобули початкову освіту та/або базову середню освіту та продовжують навчання у тому самому закладі освіти, переводяться на наступний рік навчання в порядку, визначеному законодавством.

3. Порядок переведення учнів на наступний рік навчання затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Порядки переведення учнів на наступний рік навчання в закладах спеціалізованої освіти затверджуються центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у відповідних сферах.

Стаття 14. Забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії учня

1. Індивідуальна освітня траєкторія учня формується шляхом визначення власних освітніх цілей, а також вибору суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними:

форм здобуття загальної середньої освіти;

навчальних планів та програм;

навчальних предметів (інтегрованих курсів), інших освітніх компонентів, у тому числі вибіркових, і рівнів їх складності;

форм організації освітнього процесу, методів, засобів навчання;

темрів засвоєння освітньої програми та/або послідовності вивчення окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів).

2. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладу (закладів) освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, зокрема тих, що забезпечують здобуття освіти за мережевою формою здобуття освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

Індивідуальний навчальний план учня має забезпечувати виконання ним освітньої програми закладу освіти та передбачати його участь у контрольних заходах, а також у разі необхідності враховує особливі освітні потреби учня, визначені за результатами комплексної психолого-педагогічної оцінки його розвитку.

Індивідуальний навчальний план може визначати відмінні від визначених освітньою програмою закладу освіти послідовність, форму і темп засвоєння учнем освітніх компонентів.

У разі здобуття освіти за екстернатною формою та формою педагогічного патронажу індивідуальний навчальний план складається в обов'язковому порядку, а у разі здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою - за бажанням учня та/або його батьків.

3. Питання спроможності закладу освіти забезпечити реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії та розроблення індивідуального навчального плану розглядається педагогічною радою на підставі поданої батьками дитини чи особою, яка досягла повноліття, письмової заяви (крім осіб з особливими освітніми потребами). Заява, зокрема, має містити обґрунтовані причини та сформульовані пропозиції щодо особливостей засвоєння освітньої програми закладу освіти (її окремих освітніх компонентів). Відмову в задоволенні реалізації індивідуальної освітньої траєкторії в закладі освіти та розробленні індивідуального навчального плану може бути оскаржено до керівника та/або засновника закладу освіти або уповноваженого ним органу відповідно до вимог [Закону України](#) "Про звернення громадян".

4. Учень має право на визнання закладом освіти результатів його навчання, передбачених освітньою програмою закладу освіти, що були здобуті ним шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Визнання таких результатів навчання учня здійснюється шляхом їх річного оцінювання та/або державної підсумкової атестації, що проводяться на загальних засадах, визначених для очної або екстернатної форми здобуття загальної середньої освіти.

Результати навчання учня, здобуті ним шляхом формальної освіти в інших суб'єктів освітньої діяльності, не потребують їх окремого визнання закладом освіти.

5. За результатами річного оцінювання та/або державної підсумкової атестації учня, який навчається за індивідуальною формою здобуття загальної середньої освіти, педагогічна рада приймає рішення про продовження здобуття ним загальної середньої освіти, у тому числі з окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів), за однією з індивідуальних форм її здобуття чи переведення такого учня на одну з обраних ним або його батьками інституційних форм здобуття освіти.

Стаття 15. Виховний процес

1. Виховний процес є невід'ємною складовою освітнього процесу у закладах освіти і має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях, культурних цінностях Українського

народу, цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства, принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини і громадянина, принципах, визначених [Законом України](#) "Про освіту", та спрямовуватися на формування:

відповідальних та чесних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству;

поваги до гідності, прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина; нетерпимості до приниження честі та гідності людини, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якою ознакою;

патріотизму, поваги до державної мови та державних символів України, поваги та дбайливого ставлення до національних, історичних, культурних цінностей, нематеріальної культурної спадщини Українського народу, усвідомленого обов'язку захищати у разі потреби суверенітет і територіальну цілісність України;

усвідомленої потреби в дотриманні [Конституції](#) та законів України, нетерпимості до їх порушення, проявів корупції та порушень академічної доброчесності;

громадянської культури та культури демократії;

культури та навичок здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля;

прагнення до утвердження довіри, взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;

почуттів доброти, милосердя, толерантності, турботи, справедливості, шанобливого ставлення до сім'ї, відповідальності за свої дії;

культури свободи та самодисципліни, відповідальності за своє життя, сміливості та реалізації творчого потенціалу як невід'ємних складників становлення особистості.

2. Єдність навчання, виховання і розвитку учнів забезпечується спільними зусиллями всіх учасників освітнього процесу.

Стаття 16. Заохочення і відзначення учнів

1. За особливі успіхи у навчанні, дослідницькій, пошуковій, науковій діяльності, культурних заходах, спортивних змаганнях тощо до учнів можуть застосовуватися різні види морального та/або матеріального заохочення і відзначення.

2. Види та форми заохочення і відзначення учнів у закладі освіти визначаються установчими документами закладу освіти та/або положенням про заохочення і відзначення учнів, що затверджується педагогічною радою закладу освіти. До видів заохочення і відзначення учнів, зокрема, може бути віднесено нагородження похвальним листом, грамотою, золотою чи срібною медаллю.

3. Рішення про заохочення (відзначення) учня приймає педагогічна рада закладу освіти.

Рішення про заохочення (відзначення) учнів приймаються з дотриманням принципів об'єктивності, справедливості, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.

4. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання, юридичні, фізичні особи можуть заохочувати та відзначати академічні та інші досягнення учнів.

Стаття 17. Оцінювання результатів навчання учнів та їх атестація

1. Кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

2. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання.

3. Формувальне, поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів на предмет їх відповідності вимогам навчальної програми, вибір форм, змісту та способу оцінювання здійснюють педагогічні працівники закладу освіти.

Підсумкове оцінювання результатів навчання учнів за сімейною (домашньою) формою здійснюється не менше двох разів на рік.

4. За вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання учнів або за системою оцінювання, визначеною законодавством.

У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до системи оцінювання, визначеної законодавством.

Річне оцінювання та державна підсумкова атестація здійснюються за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку у разі переведення його на наступний рік навчання.

5. Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття початкової, базової середньої чи профільної середньої освіти, вимогам державних стандартів здійснюється шляхом державної підсумкової атестації.

Кожен учень має пройти державну підсумкову атестацію за кожний рівень повної загальної середньої освіти з державної мови, математики та інших предметів, визначених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, крім випадків, визначених законодавством.

У разі відсутності результатів річного оцінювання та/або державної підсумкової атестації після завершення навчання за освітньою програмою закладу освіти учень має право до початку нового навчального року пройти річне оцінювання та/або державну підсумкову атестацію. У разі повторного непроходження річного оцінювання та/або державної підсумкової атестації педагогічна рада відповідного закладу освіти спільно з батьками учня до початку нового навчального року вирішує питання про визначення форми та умов подальшого здобуття таким учнем повної загальної середньої освіти.

Зміст, форми і порядок проведення державної підсумкової атестації визначаються і затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Учні закладів спеціалізованої освіти після завершення певного рівня повної загальної середньої освіти, крім державної підсумкової атестації, мають пройти атестацію з навчальних предметів, визначених відповідним стандартом спеціалізованої освіти. Зміст, форми і порядок атестації в закладах спеціалізованої освіти затверджуються центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у відповідних сферах.

6. У разі вибуття учня із закладу освіти (виїзд за кордон, надання соціальної відпустки, призов на військову службу тощо) оцінювання результатів навчання такого учня може проводитися достроково.

Оцінювання результатів навчання учня незалежно від форми здобуття ним освіти має здійснюватися особами, які провадять педагогічну діяльність.

7. Оцінювання результатів навчання учня з особливими освітніми потребами в закладах освіти здійснюється згідно із загальними критеріями оцінювання та з урахуванням індивідуального навчального плану (за наявності).

8. Система та загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 18. Документи про освіту

1. Після завершення навчання за освітньою програмою відповідного рівня повної загальної середньої освіти незалежно від форми її здобуття та на підставі результатів річного оцінювання і державної підсумкової атестації учні отримують такі документи про освіту:

- свідоцтво про початкову освіту;
- свідоцтво про базову середню освіту;
- свідоцтво про повну загальну середню освіту.

2. У документах про освіту результати підсумкового оцінювання визначаються за системою оцінювання, визначеною законодавством.

3. Документи про загальну середню освіту видаються закладами освіти, які мають ліцензію на провадження освітньої діяльності на відповідному рівні повної загальної середньої освіти.

4. Свідоцтва про початкову, базову середню та повну загальну середню освіту або їх бланки виготовляються закладами освіти або їх засновниками з присвоєнням їм відповідного реєстраційного номера в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

Для учнів з порушенням зору такі документи можуть виготовлятися з урахуванням забезпечення доступності відтвореної на ньому інформації (з використанням шрифту Брайля).

Розділ IV УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 19. Учасники освітнього процесу

1. Учасниками освітнього процесу в закладах освіти є:

- учні;
- педагогічні працівники;
- інші працівники закладу освіти;
- батьки учнів;

асистенти дітей (у разі їх допуску відповідно до вимог частини сьомої статті 26 цього Закону).

2. Залучення будь-яких інших осіб до участі в освітньому процесі (проведення навчальних занять, лекцій, тренінгів, семінарів, майстер-класів, конкурсів, оцінювання результатів навчання тощо) здійснюється за рішенням керівника закладу освіти. Відповідальність за зміст таких заходів несе керівник закладу освіти.

3. Не можуть працювати в закладі освіти або залучатися до участі в освітньому процесі (проведення навчальних занять, лекцій, тренінгів, семінарів, майстер-класів, конкурсів, оцінювання результатів навчання тощо) особи, які вчинили злочин проти статевої свободи чи статевої недоторканості дитини або у присутності дитини чи з використанням дитини.

Стаття 20. Учні

1. Права та обов'язки учнів визначаються [Законом України](#) "Про освіту", цим Законом та іншими законодавчими актами. Учні можуть мати також інші права та нести обов'язки, передбачені законодавством та установчими документами закладу освіти.

2. Засновникам та працівникам закладів освіти, органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам забороняється залучати учнів до участі в заходах, організованих не передбаченими законами воєнізованими формуваннями, а також політичними партіями, релігійними організаціями (об'єднаннями), крім випадків, визначених [статтею 31](#) Закону України "Про освіту".

Залучати учнів, які не досягли повноліття, до участі у заходах, організованих громадськими об'єднаннями, дозволяється виключно за згодою їхніх батьків.

Будь-яке примушування учнів до вступу до будь-яких громадських об'єднань, воєнізованих формувань, політичних партій (об'єднань), релігійних організацій забороняється.

3. Учням можуть надаватися матеріальна допомога, академічні стипендії, соціальні стипендії за рахунок коштів державного бюджету, місцевих бюджетів, коштів юридичних та/або фізичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством.

Учні мають право на отримання додаткових індивідуальних та/або групових консультацій та/або занять з навчальних предметів, з яких проводиться державна підсумкова атестація на відповідному рівні повної загальної середньої освіти, та з яких рівень досягнутих результатів навчання менше середнього рівня результатів навчання учнів відповідного року навчання у відповідному закладі освіти.

Засновники закладів освіти визначають порядок підвезення учнів до місця навчання та у зворотному напрямку (до місця проживання) та забезпечують його за кошти відповідних бюджетів.

4. Особи з особливими освітніми потребами забезпечуються допоміжними засобами для навчання в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5. Особи з особливими освітніми потребами здобувають повну загальну середню освіту в порядку, встановленому законодавством України.

6. Учні проживають та утримуються у пансіонах закладів освіти (забезпечуються одягом (формою), харчуванням та іншими послугами) у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

7. Харчування учнів у закладах освіти здійснюється відповідно до [Закону України](#) "Про освіту" та інших актів законодавства.

Відповідальність за організацію харчування учнів у закладах освіти незалежно від підпорядкування, типу і форми власності, додержання вимог санітарного законодавства, законодавства про безпечність та якість харчових продуктів покладається на засновників та керівників відповідних закладів освіти. Норми та порядок організації харчування учнів у закладах освіти встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 21. Здоров'я учнів

1. Заклад освіти створює безпечне освітнє середовище з метою забезпечення належних і безпечних умов навчання, виховання, розвитку учнів, а також формує у них гігієнічні навички та засади здорового способу життя.

2. Учні закладів освіти незалежно від підпорядкування, типу і форми власності забезпечуються медичним обслуговуванням, що здійснюється медичними працівниками, які входять до штату таких закладів освіти або відповідних закладів охорони здоров'я, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Заклади охорони здоров'я спільно з органами управління освітою та органами охорони здоров'я щороку забезпечують безоплатне проведення медичного огляду учнів, моніторинг стану здоров'я, здійснення лікувально-профілактичних заходів у закладах освіти незалежно від підпорядкування, типу і форми власності.

3. Контроль за охороною здоров'я та якістю харчування учнів здійснюється відповідно до законодавства.

Стаття 22. Педагогічні працівники

1. На посади педагогічних працівників приймаються особи, які мають педагогічну освіту, вищу освіту та/або професійну кваліфікацію, вільно володіють державною мовою (для громадян України) або володіють державною мовою в обсязі, достатньому для спілкування (для іноземців та осіб без громадянства), моральні якості та фізичний і психічний стан здоров'я яких дозволяють виконувати професійні обов'язки.

Перелік посад педагогічних працівників встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Педагогічні працівники мають права, визначені [Законом України](#) "Про освіту", цим Законом, законодавством, колективним договором, трудовим договором та/або установчими документами закладу освіти.

Педагогічні працівники закладів освіти приймаються на роботу за трудовими договорами відповідно до вимог цього Закону та законодавства про працю.

Педагогічні працівники державних і комунальних закладів загальної середньої освіти, які досягли пенсійного віку та яким виплачується пенсія за віком, працюють на основі трудових договорів, що укладаються строком від одного до трьох років.

Засновники приватних та корпоративних закладів освіти самостійно визначають порядок укладання трудових договорів, у тому числі строкових, з особами, які приймаються на посади працівників відповідних закладів освіти відповідно до вимог цього Закону та законодавства про працю.

3. Педагогічні працівники зобов'язані:

дотримуватися принципів дитиноцентризму та педагогіки партнерства у відносинах з учнями та їхніми батьками;

виконувати обов'язки, визначені [Законом України](#) "Про освіту", цим Законом, іншими актами законодавства, установчими документами закладу освіти, трудовим договором та/або їхніми посадовими обов'язками;

забезпечувати єдність навчання, виховання та розвитку учнів, а також дотримуватися у своїй педагогічній діяльності інших принципів освітньої діяльності, визначених [статтею 6](#) Закону України "Про освіту";

використовувати державну мову в освітньому процесі відповідно до вимог цього Закону;

володіти навичками з надання домедичної допомоги дітям;
постійно підвищувати свою педагогічну майстерність.

Стаття 23. Педагогічна інтернатура

1. Особи, які не мають досвіду педагогічної діяльності та приймаються на посаду педагогічного працівника, протягом першого року роботи повинні пройти педагогічну інтернатуру. Положення про педагогічну інтернатуру затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

2. Педагогічна інтернатура організовується відповідно до наказу керівника закладу освіти, що видається в день призначення особи на посаду педагогічного працівника.

Педагогічна інтернатура має передбачати заходи, що забезпечать здобуття та/або вдосконалення професійних компетентностей і педагогічної майстерності протягом першого року професійної діяльності педагогічного працівника, зокрема:

супровід та підтримка у педагогічній діяльності з боку досвідченого педагогічного працівника (педагога-наставника);

різні форми професійного розвитку (відвідування навчальних занять, опрацювання відповідної літератури тощо).

3. Виконання обов'язків педагога-наставника покладається на педагогічного працівника з досвідом педагогічної діяльності, як правило, не менше п'яти років за відповідною спеціальністю (такою самою або спорідненою предметною спеціальністю або спеціалізацією).

4. Відповідно до рішення керівника закладу освіти педагогічному працівникові за виконання обов'язків педагога-наставника призначається доплата у граничному розмірі 20 відсотків його посадового окладу (ставки заробітної плати) в межах фонду оплати праці закладу освіти.

Стаття 24. Робочий час та оплата праці педагогічних працівників

1. Робочий час педагогічного працівника включає час, необхідний для виконання ним навчальної, виховної, методичної, організаційної роботи та іншої педагогічної діяльності, передбаченої трудовим договором та/або посадовою інструкцією.

Конкретний перелік посадових обов'язків визначається посадовою інструкцією, яка затверджується керівником закладу освіти відповідно до вимог законодавства.

2. Засновник або уповноважений ним орган, керівники закладів освіти та їхніх структурних підрозділів не мають права вимагати від педагогічних працівників виконання роботи, не передбаченої укладеним письмовим трудовим договором та/або посадовою інструкцією.

3. Педагогічна діяльність вчителя включає:

1) діяльність у межах його педагогічного навантаження, норма якого на одну тарифну ставку становить 18 навчальних годин на тиждень;

2) окремі види педагогічної діяльності, за які встановлюються доплати у такому співвідношенні до тарифної ставки:

а) класне керівництво у 1-11 (12) класах - 20-25 відсотків;

б) перевірка навчальних робіт учнів - 10-20 відсотків;

в) завідування:

майстернями, кабінетами інформатики - 15-20 відсотків;

кімнатами зберігання зброї, стрілецькими тирами, паспортизованими музеями - 10-15 відсотків;

структурними підрозділами закладів освіти - 25 відсотків;

навчальними (навчально-методичними) кабінетами, ресурсними кімнатами, лабораторіями, спортивними залами чи майданчиками, навчально-дослідними ділянками - 10-15 відсотків;

бібліотекою (медіатекою) або за бібліотечну роботу чи роботу з бібліотечним фондом підручників - 5-15 відсотків;

г) за роботу в інклюзивних класах (групах) - 20 відсотків;

г) обслуговування комп'ютерної техніки - 10-15 відсотків;

д) проведення позакласної роботи з учнями - 10-40 відсотків;

3) інші види педагогічної (навчальної, виховної, методичної, організаційної) діяльності, передбачені цим Законом та іншими актами законодавства, трудовим договором та/або посадовою інструкцією.

За інші види педагогічної діяльності законодавством, засновником та/або закладом освіти можуть встановлюватися доплати.

За почесні, вчені, спортивні звання, наукові ступені педагогічним працівникам встановлюються доплати в розмірі 15-30 відсотків посадового окладу в порядку, визначеному законодавством.

За педагогічні звання та за роботу в спеціальних закладах освіти (класах, групах) педагогічним працівникам у порядку, визначеному законодавством, встановлюються підвищення посадового окладу на 10-30 відсотків.

Вимоги до видів педагогічної діяльності, за які передбачено доплати, підвищення посадового окладу, розмір таких доплат та підвищень, порядок та умови їх встановлення у державних та комунальних закладах освіти визначаються Кабінетом Міністрів України.

Засновник закладу освіти та/або заклад освіти має право встановлювати додаткові види та розміри доплат, підвищення окладів за рахунок власних надходжень.

Засновники приватних, корпоративних закладів освіти мають право встановлювати інші, ніж передбачено цим Законом, розмір і умови оплати праці, винагороди та допомоги для педагогічних і науково-педагогічних працівників. Отримані приватним, корпоративним закладом освіти публічні кошти розподіляються у порядку, визначеному законодавством для державних і комунальних закладів освіти.

4. Педагогічне навантаження вихователя закладу загальної середньої освіти становить 30 годин, вихователя спеціального закладу загальної середньої освіти та асистента вчителя у закладі загальної середньої освіти - 25 годин на тиждень.

Розміри тарифних ставок педагогічних працівників державних і комунальних закладів освіти встановлюються Кабінетом Міністрів України.

5. Розподіл педагогічного навантаження у закладі освіти затверджується його керівником відповідно до вимог законодавства.

Педагогічне навантаження педагогічного працівника закладу освіти обсягом менше норми, передбаченої цією статтею, встановлюється за його письмовою згодою.

Перерозподіл педагогічного навантаження протягом навчального року допускається у разі зміни кількості годин з окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів), що передбачається навчальним планом закладу освіти, або за письмовою згодою педагогічного працівника з додержанням законодавства про працю.

6. Оплата праці педагогічних працівників здійснюється відповідно до [Закону України](#) "Про освіту", цього Закону та інших актів законодавства.

Порядок обчислення заробітної плати педагогічних працівників державних, комунальних закладів освіти визначається центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

7. Оплата праці вихователів груп подовженого дня здійснюється:

у комунальних закладах освіти - за рахунок коштів освітньої субвенції;

в інших закладах освіти - за рахунок коштів засновника (засновників) та інших джерел, не заборонених законодавством.

Стаття 25. Права, обов'язки та відповідальність батьків учнів

1. Батьки учнів мають права та обов'язки у сфері загальної середньої освіти, передбачені цим Законом, [Закonom України](#) "Про освіту" та іншими законами України.

Батьки учнів мають право бути присутніми на навчальних заняттях своїх дітей за попереднім погодженням з керівником закладу освіти.

2. На батьків учнів, а також керівників закладів освіти, які виконують обов'язки опікунів дитини у випадках, визначених законом, покладається відповідальність за здобуття ними повної загальної середньої освіти.

Стаття 26. Інклюзивне навчання

1. Заклади загальної середньої освіти на підставі письмових звернень батьків дітей з особливими освітніми потребами утворюють інклюзивні та/або спеціальні класи у порядку, визначеному законодавством.

Для учнів з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти, на підставі письмового звернення їхніх батьків утворюються інклюзивні та/або спеціальні групи подовженого дня.

2. Організація інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

3. Потреба учня з особливими освітніми потребами в індивідуальній програмі розвитку, індивідуальному навчальному плані визначається згідно з висновком інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини з урахуванням Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків.

4. Відповідно до індивідуальних особливостей освітньої діяльності для кожного учня з особливими освітніми потребами, який навчається в інклюзивному класі, у порядку, визначеному законодавством, складаються індивідуальна програма розвитку та індивідуальний навчальний план (за потреби).

5. Індивідуальна програма розвитку визначає перелік необхідних дитині психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг, що надаються індивідуально та/або в груповій формі.

6. Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для учня з особливими освітніми потребами забезпечує асистент вчителя.

7. В освітньому процесі соціальні потреби учнів з особливими освітніми потребами забезпечуються асистентом учня - соціальним робітником, одним із батьків учня або уповноваженою ними особою.

Асистент учня допускається до участі в освітньому процесі для виконання його функцій виключно за умови проходження спеціальної підготовки, що підтверджується відповідним документом. Умови допуску асистента учня до освітнього процесу для виконання його функцій та вимоги до нього визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Рішення про допуск асистента учня до участі в освітньому процесі приймає керівник закладу освіти на основі укладення відповідного договору між закладом освіти та асистентом учня за згодою батьків.

8. Для організації процесу навчання учнів з особливими освітніми потребами у закладі, що забезпечує здобуття повної загальної середньої освіти, облаштовуються ресурсні кімнати та медіатеки за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

9. Оскарження рішень, пов'язаних з реалізацією індивідуальної освітньої траєкторії в закладі освіти, індивідуального навчального плану та індивідуальної програми розвитку, здійснюється шляхом подання відповідної скарги до керівника, засновника закладу освіти чи уповноваженого ним органу відповідно до вимог [Закону України](#) "Про звернення громадян" та/або в інший спосіб, визначений законодавством.

Стаття 27. Громадське самоврядування в закладі освіти

1. Громадське самоврядування в закладі освіти - це право учасників освітнього процесу безпосередньо та/або через органи громадського самоврядування брати участь у вирішенні питань організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту своїх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених [Законом України](#) "Про освіту", цим Законом та установчими документами закладу освіти.

2. Громадське самоврядування в закладі освіти здійснюється на принципах, визначених [частиною восьмою](#) статті 70 Закону України "Про освіту".

3. У закладі освіти можуть діяти:

органи самоврядування працівників закладу освіти;

органи учнівського самоврядування;

органи батьківського самоврядування.

Інші органи громадського самоврядування учасників освітнього процесу можуть утворюватися і діяти відповідно до установчих документів закладу освіти.

4. Повноваження, відповідальність, засади формування та діяльності органів громадського самоврядування визначаються цим Законом та установчими документами закладу освіти.

У діяльність будь-якого органу громадського самоврядування закладу освіти не мають права втручатися представники іншого органу громадського самоврядування цього закладу освіти.

5. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу освіти є загальні збори (конференція) колективу закладу освіти, які скликаються не менше одного разу на рік та формуються з уповноважених представників усіх учасників освітнього процесу (їх органів самоврядування - за наявності).

Інформація про час і місце проведення загальних зборів (конференції) колективу закладу освіти розміщується в закладі освіти та оприлюднюється на офіційному вебсайті закладу освіти не пізніше ніж за один місяць до дня їх проведення.

Загальні збори (конференція) колективу закладу освіти щороку заслуховують звіт керівника закладу освіти, оцінюють його діяльність і за результатами оцінки можуть ініціювати проведення позапланового інституційного аудиту закладу освіти.

Стаття 28. Учніське самоврядування

1. У закладах освіти та їхніх структурних підрозділах може діяти учнівське самоврядування з метою формування та розвитку громадянських, управлінських і соціальних компетентностей учнів, пов'язаних з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту, здорового способу життя тощо.

Учніське самоврядування здійснюється учнями безпосередньо і через органи учнівського самоврядування.

Учні мають рівні права на участь в учнівському самоврядуванні, зокрема на участь у роботі дорадчих (консультативних із певних питань), робочих (робочих групах тощо) та інших органів учнівського самоврядування, а також вільно обирати та бути обраними до виборних органів учнівського самоврядування.

2. Учніське самоврядування може діяти на рівні класу, пансіону (за наявності) та іншого структурного підрозділу закладу освіти.

Органи учнівського самоврядування утворюються за ініціативою учнів та можуть бути одноособовими, колегіальними, а також можуть мати різноманітні форми і назви.

3. Керівник закладу освіти сприяє та створює умови для діяльності органів учнівського самоврядування.

4. Інші учасники освітнього процесу не повинні перешкоджати і втручатися в діяльність органів учнівського самоврядування.

5. З питань захисту честі, гідності та/або прав учнів закладу освіти керівник учнівського самоврядування має право на невідкладний прийом керівником закладу освіти. Керівник закладу освіти зобов'язаний розглянути усну чи письмову вимогу керівника учнівського самоврядування про усунення порушень щодо честі, гідності чи прав учня закладу освіти та вжити заходів відповідно до правил внутрішнього розпорядку та/або законодавства.

Органи учнівського самоврядування мають право, але не зобов'язані вести протоколи чи будь-які інші документи щодо своєї діяльності.

6. Органи учнівського самоврядування мають право:

брати участь в обговоренні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;

проводити за погодженням з керівником закладу освіти організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи та/або ініціювати їх проведення перед керівництвом закладу освіти;

брати участь у заходах (процесах) із забезпечення якості освіти відповідно до процедур внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

захищати права та інтереси учнів, які здобувають освіту у цьому закладі освіти;

вносити пропозиції та/або брати участь у розробленні та/або обговоренні плану роботи закладу освіти, змісту освітніх і навчальних програм;

через своїх представників брати участь у засіданнях педагогічної ради з усіх питань, що стосуються організації та реалізації освітнього процесу.

7. Діяльність органів учнівського самоврядування не повинна призводити до порушення законодавства, установчих документів закладу освіти, правил внутрішнього розпорядку, прав та законних інтересів інших учасників освітнього процесу.

8. Засади учнівського самоврядування визначаються цим Законом та положенням про учнівське самоврядування закладу освіти (за наявності), що затверджується загальними зборами уповноважених представників класів закладу освіти.

У своїй діяльності органи учнівського самоврядування керуються законодавством, правилами внутрішнього розпорядку та положенням про учнівське самоврядування закладу освіти (за наявності).

9. Рішення органу учнівського самоврядування виконується учнями на добровільних засадах.

Стаття 29. Самоврядування працівників закладу освіти

1. Вищим органом громадського самоврядування працівників закладу освіти є загальні збори трудового колективу закладу освіти.

Порядок та періодичність скликання (не менш як один раз на рік), порядок прийняття рішень, чисельність, склад загальних зборів трудового колективу, інші питання діяльності, що не врегульовані законодавством, визначаються статутом і колективним договором (за наявності) закладу освіти.

2. Загальні збори трудового колективу:

розглядають та схвалюють проект колективного договору;

затверджують правила внутрішнього трудового розпорядку;

визначають порядок обрання, чисельність, склад і строк повноважень комісії з трудових спорів;

обирають комісію з трудових спорів.

Загальні збори трудового колективу можуть утворювати комісію з питань охорони праці та здійснювати інші повноваження, визначені законодавством.

3. Рішення загальних зборів трудового колективу підписуються головуючим на засіданні та секретарем.

Рішення загальних зборів трудового колективу, прийняті у межах їх повноважень, є обов'язковими до виконання всіма працівниками закладу освіти.

Стаття 30. Батьківське самоврядування закладу освіти

1. У закладах освіти та їх структурних підрозділах може діяти батьківське самоврядування. Батьківське самоврядування здійснюється батьками учнів як безпосередньо, так і через органи батьківського самоврядування, з метою захисту прав та

інтересів учнів, організації їх дозвілля та оздоровлення, громадського нагляду (контролю) в межах повноважень, визначених цим Законом та статутом закладу освіти.

2. Батьки мають право утворювати різні органи батьківського самоврядування (в межах класу, закладу освіти, за інтересами тощо).

3. Батьки можуть розглядати будь-які питання і приймати рішення, крім тих, що належать до компетенції інших органів управління чи органів громадського самоврядування закладу освіти.

4. Рішення органу батьківського самоврядування виконується батьками виключно на добровільних засадах.

Рішення органу батьківського самоврядування з питань організації освітнього процесу та/або діяльності закладу освіти можуть бути реалізовані виключно за рішенням керівника закладу освіти, якщо таке рішення не суперечить законодавству.

Рішення, заходи та форми батьківського самоврядування не повинні призводити до надання іншим учасникам освітнього процесу привілеїв чи обмежень за будь-якою ознакою, порушувати їхні права та/або законні інтереси, а також не можуть бути підставою для прийняття управлінських рішень, що не відповідають законодавству.

5. Органи батьківського самоврядування мають право, але не зобов'язані оформляти свої рішення відповідними протоколами.

6. Працівники закладів освіти не мають права втручатися в діяльність батьківського самоврядування, а також збирати чи зберігати протоколи засідань органів батьківського самоврядування.

Розділ V

ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ НИМ

Стаття 31. Заклад загальної середньої освіти

1. Юридична особа має статус закладу загальної середньої освіти, якщо основним видом її діяльності є освітня діяльність, що здійснюється на одному чи декількох рівнях повної загальної середньої освіти.

Заклад загальної середньої освіти має право набувати майнові та немайнові права, нести обов'язки, виступати стороною у судовому процесі, мати у власності кошти та інше майно відповідно до законодавства.

Заклад загальної середньої освіти має самостійний баланс, розрахункові та інші рахунки у фінансових установах і банках державного сектору та може мати бланки, печатки та штампи із своїм найменуванням та символікою.

Заклад освіти провадить освітню діяльність на певному рівні повної загальної середньої освіти за умови наявності відповідної ліцензії, виданої в установленому законодавством порядку.

Заклади освіти мають право провадити інноваційну діяльність та можуть укладати з цією метою відповідні договори про співпрацю з іншими закладами освіти (науковими установами), підприємствами, установами, організаціями, фізичними особами.

2. Заклад загальної середньої освіти залежно від засновника може бути:

державним - заснованим розпорядчим актом органу державної влади;

комунальним - заснованим розпорядчим актом сільської, селищної, міської, районної, обласної ради;

приватним - заснованим рішенням фізичної (фізичних) та/або юридичної (юридичних) особи (осіб) приватного права;

корпоративним - заснованим шляхом укладення засновницького договору кількома засновниками різних форм власності на засадах державно-приватного партнерства.

3. Заклади загальної середньої освіти незалежно від форми власності мають рівні права і обов'язки у провадженні освітньої діяльності відповідно до законодавства.

Права і обов'язки закладів загальної середньої освіти реалізуються через їх органи управління відповідно до законодавства та установчих документів.

4. У складі закладів загальної середньої освіти можуть функціонувати такі внутрішні структурні підрозділи:

дошкільний підрозділ (у складі початкової школи або гімназії);

позашкільний підрозділ;

пансіон (у складі ліцеїв, спеціальних закладів загальної середньої освіти та закладів спеціалізованої освіти);

інші внутрішні структурні підрозділи.

Заклад загальної середньої освіти може мати у своєму складі філію (філії).

5. Структурний підрозділ діє відповідно до установчих документів закладу загальної середньої освіти та на підставі положення про нього, затвердженого керівником закладу загальної середньої освіти.

6. Заклад загальної середньої освіти може мати статус опорного. Положення про опорний заклад освіти затверджується Кабінетом Міністрів України.

7. Особливості відносин між закладами загальної середньої освіти та політичними партіями (об'єднаннями) і релігійними організаціями визначаються [статтею 31](#) Закону України "Про освіту".

Стаття 32. Утворення, реорганізація, ліквідація та перепрофілювання закладу загальної середньої освіти

1. Рішення про утворення, реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) закладу загальної середньої освіти приймає його засновник (засновники).

Мережа закладів загальної середньої освіти формується відповідно до законодавства з урахуванням соціально-економічної та демографічної ситуації, а також відповідно до культурно-освітніх та інших потреб територіальної громади та/або суспільства.

Розвиток мережі комунальних початкових шкіл, гімназій забезпечують районні, міські, сільські, селищні ради.

Розвиток мережі комунальних ліцеїв планують та забезпечують Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні та міські ради (міст з населенням більше 50 тисяч).

Рішення про утворення комунальних початкових шкіл, гімназій як окремих юридичних осіб, їх реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) приймають районні, міські, сільські, селищні ради.

Рішення про утворення комунальних ліцеїв як окремих юридичних осіб, їх реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) приймають Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, міські ради (міст з населенням більше 50 тисяч).

Ліцеї можуть бути утворені та здійснювати освітню діяльність за умови дотримання вимог цього Закону, ліцензійних умов та положення про ліцей, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Для започаткування та провадження освітньої діяльності комунального ліцею у його складі має бути створено та функціонувати не менше чотирьох 10 класів.

Рішення про утворення початкової школи як структурного підрозділу у складі гімназії, його реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) приймає (приймають) засновник (засновники) такого закладу освіти.

З метою задоволення духовних потреб громадян приватні заклади освіти, зокрема засновані релігійними організаціями, статuti (положення) яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку, мають право визначати релігійну спрямованість своєї освітньої діяльності.

Під час утворення закладу загальної середньої освіти засновник зобов'язаний враховувати вимоги ліцензійних умов провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти.

2. У разі реорганізації чи ліквідації закладу загальної середньої освіти засновник зобов'язаний забезпечити учням можливість продовжити здобуття загальної середньої освіти на відповідному рівні освіти.

Реорганізація і ліквідація закладів загальної середньої освіти у сільській місцевості допускаються лише після громадського обговорення проекту відповідного рішення засновника.

3. Заклади загальної середньої освіти можуть бути передані засновниками у комунальну чи державну власність відповідно до законодавства.

Стаття 33. Установчі документи закладу загальної середньої освіти

1. Установчими документами закладу загальної середньої освіти є рішення засновника (засновників) про його утворення та статут, а також у випадках, визначених цим Законом, засновницький договір, укладений між засновниками.

2. Статут закладу загальної середньої освіти затверджується засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом та має містити інформацію про:

повне та скорочене найменування;

статус, форму власності, організаційно-правову форму та тип закладу;

місцезнаходження;

структурні підрозділи закладу;

систему управління закладом, права та обов'язки органів управління, порядок прийняття ними рішень;

мету, завдання, принципи діяльності;

джерела надходження і порядок використання коштів і майна;

інші положення, що визначають функції закладу загальної середньої освіти відповідно до законодавства.

Статут може містити інші положення з питань, передбачених цим Законом та/або з питань, що не врегульовані законодавством, у тому числі щодо особливостей утворення і діяльності закладу загальної середньої освіти.

Положення статуту не повинні суперечити законодавству.

3. Засновники корпоративного закладу загальної середньої освіти укладають засновницький договір про утворення закладу та його структурних підрозділів.

4. Засновницький договір має містити інформацію про:

засновників;

повне найменування закладу загальної середньої освіти та порядок затвердження його статуту;

права, обов'язки, порядок взаємодії засновників;

особливості організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти та його структурних підрозділах;

порядок підвезення учнів і педагогічних працівників до закладу освіти (місця навчання, роботи) та у зворотному напрямку до місця проживання (за потреби);

організацію харчування учнів;

належне забезпечення освітнього простору у закладі загальної середньої освіти та його структурних підрозділах;

особливості управління закладом загальної середньої освіти та його рухомим і нерухомим майном.

Засновницький договір може врегульовувати інші питання співпраці та взаємодії засновників, діяльності закладу загальної середньої освіти та його структурних підрозділів.

Стаття 34. Найменування закладу загальної середньої освіти

1. Повне найменування закладу загальної середньої освіти включає інформацію про його тип, територіальну належність (найменування адміністративно-територіальної одиниці за місцезнаходженням закладу) та організаційно-правову форму (для приватних і корпоративних закладів).

2. Повне найменування закладу загальної середньої освіти може додатково містити інформацію про власну назву, номер закладу чи найменування засновника (засновників), а також про присвоєне закладу відповідно до вимог законодавства ім'я (псевдонім) суспільно-політичного і громадського діяча, захисника Вітчизни, діяча науки, освіти, культури та інших сфер суспільного життя.

Стаття 35. Типи закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти

1. Здобуття повної загальної середньої освіти на певному рівні забезпечують:

початкова школа, що забезпечує здобуття початкової освіти;

гімназія, що забезпечує здобуття базової середньої освіти;

ліцей, що забезпечує здобуття профільної середньої освіти.

Початкова школа функціонує як окрема юридична особа або як структурний підрозділ гімназії.

Гімназія та ліцей функціонують як окремі юридичні особи.

Як виняток, за рішенням засновника ліцей може також забезпечувати здобуття базової середньої освіти.

Заклад загальної середньої освіти, що здійснює освітню діяльність на декількох рівнях загальної середньої освіти, має тип закладу вищого рівня, на якому провадиться освітня діяльність.

Приватні та корпоративні заклади освіти, а також заклади загальної середньої освіти, особливості освітньої діяльності яких визначені міжнародними договорами України, можуть здійснювати освітню діяльність одночасно на всіх рівнях повної загальної середньої освіти.

2. Здобуття повної загальної середньої освіти забезпечують також спеціальні заклади загальної середньої освіти:

спеціальна школа - заклад загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку, фізичними та/або сенсорними порушеннями;

навчально-реабілітаційний центр - заклад загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку.

Спеціальні заклади загальної середньої освіти можуть здійснювати освітню діяльність на одному або на декількох рівнях повної загальної середньої освіти.

Положення про спеціальні заклади загальної середньої освіти затверджуються Кабінетом Міністрів України.

3. Здобуття загальної середньої освіти також можуть забезпечувати заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та інші заклади освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти.

Здобуття профільної середньої освіти професійного спрямування забезпечують заклади професійної (професійно-технічної) освіти.

4. За зверненням закладу освіти до реалізації освітньої програми залучаються інклюзивно-ресурсні центри, міжшкільні ресурсні центри та заклади позашкільної освіти.

Положення про міжшкільний ресурсний центр затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

5. У системі спеціалізованої освіти здобуття повної загальної середньої освіти забезпечують заклади спеціалізованої освіти:

мистецький ліцей - заклад спеціалізованої мистецької освіти, що забезпечує здобуття початкової та профільної мистецької освіти одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти на всіх або окремих її рівнях;

спортивний ліцей - заклад спеціалізованої освіти, що забезпечує здобуття освіти спортивного профілю одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти на всіх або окремих її рівнях;

військовий (військово-морський, військово-спортивний) ліцей, ліцей із посиленою військово-фізичною підготовкою - заклад спеціалізованої освіти, що забезпечує здобуття освіти військового профілю для осіб з 13 років одночасно із здобуттям базової та/або профільної середньої освіти;

науковий ліцей - заклад спеціалізованої освіти, що забезпечує здобуття базової та/або профільної середньої освіти наукового профілю;

професійний коледж (коледж) спортивного профілю - заклад спеціалізованої освіти спортивного профілю;

мистецький коледж - заклад спеціалізованої освіти, що забезпечує здобуття фахової передвищої мистецької освіти одночасно із здобуттям базової та профільної середньої освіти;

інші заклади спеціалізованої освіти, визначені законодавством.

Положення про заклади спеціалізованої освіти затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у відповідній сфері.

Визначення типу та перепрофілювання (зміна типу) закладу спеціалізованої освіти здійснюються згідно з положеннями про заклади спеціалізованої освіти відповідного спрямування.

Зклади спеціалізованої освіти зобов'язані забезпечувати досягнення учнями результатів навчання, визначених відповідними державними стандартами та стандартами спеціалізованої освіти.

Стаття 36. Система управління закладом загальної середньої освіти

1. Управління закладом загальної середньої освіти здійснюють:

засновник (засновники) або уповноважений ним (ними) орган;

керівник закладу освіти;

педагогічна рада;

вищий колегіальний орган громадського самоврядування закладу освіти.

2. Органи громадського самоврядування та піклувальна рада мають право брати участь в управлінні закладом загальної середньої освіти у порядку та межах, визначених [Законом України "Про освіту"](#), цим Законом та установчими документами закладу освіти.

Стаття 37. Засновник (засновники) закладу загальної середньої освіти

1. Права та обов'язки засновника (засновників) закладу загальної середньої освіти визначаються цим Законом, [Законом України "Про освіту"](#) та іншими актами законодавства.

2. Засновник закладу загальної середньої освіти або уповноважений ним орган (посадова особа):

затверджує статут (його нову редакцію), укладає засновницький договір у випадках, визначених законом;

затверджує положення про конкурс на посаду керівника закладу загальної середньої освіти та склад конкурсної комісії;

приймає рішення про проведення конкурсу на посаду керівника закладу загальної середньої освіти;

затверджує за поданням закладу загальної середньої освіти стратегію розвитку такого закладу;

фінансує виконання стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти (крім приватних та корпоративних закладів загальної середньої освіти), у тому числі здійснення інноваційної діяльності закладом освіти;

утворює та ліквідує структурні підрозділи у заснованих ним закладах загальної середньої освіти;

здійснює контроль за використанням закладом загальної середньої освіти публічних коштів;

здійснює контроль за недопущенням привілеїв чи обмежень (дискримінації) за ознаками віку, статі, раси, кольору шкіри, стану здоров'я, інвалідності, особливих освітніх потреб, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, місця проживання, мови спілкування, походження, сімейного, соціального та майнового стану, складних життєвих обставин, наявності судимості та іншими ознаками;

затверджує кошторис закладу загальної середньої освіти, у тому числі обсяг коштів, що передбачається на підвищення кваліфікації педагогічних працівників, та контролює його виконання;

реалізує інші права, передбачені цим Законом та іншими актами законодавства.

3. Засновник закладу загальної середньої освіти зобов'язаний забезпечити:

утримання та розвиток заснованого ним закладу освіти, його матеріально-технічної бази на рівні, достатньому для виконання вимог державних стандартів, ліцензійних умов провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти, вимог трудового законодавства, оплати праці педагогічних та інших працівників, охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки тощо;

дотримання принципів універсального дизайну та/або розумного пристосування під час проектування, будівництва та реконструкції будівель, споруд, приміщень закладів загальної середньої освіти;

можливість учнів продовжити навчання на відповідному рівні освіти у разі реорганізації чи ліквідації закладу загальної середньої освіти;

оприлюднення всієї публічної інформації відповідно до вимог законів України ["Про освіту"](#), ["Про доступ до публічної інформації"](#) та ["Про відкритість використання публічних коштів"](#).

4. Засновники державних та комунальних закладів загальної середньої освіти або уповноважені ними органи не можуть делегувати керівникам, педагогічним чи піклувальним радам, органам громадського самоврядування закладів загальної середньої освіти власні повноваження, визначені цим Законом та [Законом України "Про освіту"](#).

Стаття 38. Керівник закладу загальної середньої освіти

1. Керівником закладу загальної середньої освіти може бути особа, яка є громадянином України, вільно володіє державною мовою, має вищу освіту ступеня не нижче магістра, стаж педагогічної та/або науково-педагогічної роботи не менше трьох років (крім керівників приватних, корпоративних закладів освіти), організаторські здібності, стан фізичного і психічного здоров'я, що не перешкоджає виконанню професійних обов'язків, пройшла конкурсний відбір та визнана переможцем конкурсу відповідно до цього Закону.

Повноваження керівника закладу загальної середньої освіти визначаються законодавством та установчими документами закладу освіти.

2. Не може обіймати посаду керівника закладу загальної середньої освіти особа, яка:

- 1) є недієздатною або цивільна дієздатність якої обмежена;
- 2) має судимість за вчинення злочину;
- 3) позбавлена права обіймати відповідну посаду;
- 4) за рішенням суду визнана винною у вчиненні корупційного правопорушення;
- 5) за рішенням суду визнана винною у вчиненні правопорушення, пов'язаного з корупцією;
- 6) підпадає під заборону, встановлену [Законом України](#) "Про очищення влади".

3. Керівник закладу загальної середньої освіти має право:

діяти від імені закладу без довіреності та представляти заклад у відносинах з іншими особами;

підписувати документи з питань освітньої, фінансово-господарської та іншої діяльності закладу;

приймати рішення щодо діяльності закладу в межах повноважень, визначених законодавством та строковим трудовим договором, у тому числі розпоряджатися в установленому порядку майном закладу та його коштами;

призначати на посаду, переводити на іншу посаду та звільняти з посади працівників закладу освіти, визначати їхні посадові обов'язки, заохочувати та притягати до дисциплінарної відповідальності, а також вирішувати інші питання, пов'язані з трудовими відносинами, відповідно до вимог законодавства;

визначати режим роботи закладу;

ініціювати перед засновником або уповноваженим ним органом питання щодо створення або ліквідації структурних підрозділів;

видавати відповідно до своєї компетенції накази і контролювати їх виконання;

укладати угоди (договори, контракти) з фізичними та/або юридичними особами відповідно до своєї компетенції;

звертатися до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти із заявою щодо проведення позапланового інституційного аудиту, зовнішнього моніторингу якості освіти та/або громадської акредитації закладу;

приймати рішення з інших питань діяльності закладу освіти.

4. Керівник закладу загальної середньої освіти зобов'язаний:

виконувати цей Закон, [Закон України](#) "Про освіту" та інші акти законодавства, а також забезпечувати та контролювати їх виконання працівниками закладу, зокрема в частині організації освітнього процесу державною мовою;

планувати та організовувати діяльність закладу загальної середньої освіти;

розробляти проект кошторису та подавати його засновнику або уповноваженому ним органу на затвердження;

надавати щороку засновнику пропозиції щодо обсягу коштів, необхідних для підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

організовувати фінансово-господарську діяльність закладу загальної середньої освіти в межах затвердженого кошторису;

забезпечувати розроблення та виконання стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти;

затверджувати правила внутрішнього розпорядку закладу;

затверджувати посадові інструкції працівників закладу загальної середньої освіти;

організовувати освітній процес та видачу документів про освіту;

затверджувати освітню (освітні) програму (програми) закладу загальної середньої освіти відповідно до цього Закону;

створювати умови для реалізації прав та обов'язків усіх учасників освітнього процесу, в тому числі реалізації академічних свобод педагогічних працівників, індивідуальної освітньої траєкторії та/або індивідуальної програми розвитку учнів, формування у разі потреби індивідуального навчального плану;

затверджувати положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти, забезпечити її створення та функціонування;

забезпечувати розроблення, затвердження, виконання та моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку учня;

контролювати виконання педагогічними працівниками та учнями (учнем) освітньої програми, індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану;

забезпечувати здійснення контролю за досягненням учнями результатів навчання, визначених державними стандартами повної загальної середньої освіти, індивідуальною програмою розвитку, індивідуальним навчальним планом;

створювати необхідні умови для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами;

сприяти проходженню атестації та сертифікації педагогічними працівниками;

створювати умови для здійснення дієвого та відкритого громадського нагляду (контролю) за діяльністю закладу загальної середньої освіти;

сприяти та створювати умови для діяльності органів громадського самоврядування в закладі загальної середньої освіти;

формувати засади, створювати умови, сприяти формуванню культури здорового способу життя учнів та працівників закладу загальної середньої освіти;

створювати в закладі загальної середньої освіти безпечне освітнє середовище, забезпечувати дотримання вимог щодо охорони дитинства, охорони праці, вимог техніки безпеки;

організовувати харчування та сприяти медичному обслуговуванню учнів відповідно до законодавства;

забезпечувати відкритість і прозорість діяльності закладу загальної середньої освіти, зокрема шляхом оприлюднення публічної інформації відповідно до вимог законів України ["Про освіту"](#), ["Про доступ до публічної інформації"](#), ["Про відкритість використання публічних коштів"](#) та інших законів України;

здійснювати зарахування, переведення, відрахування учнів, а також їх заохочення (відзначення) та притягнення до відповідальності відповідно до вимог законодавства;

організовувати документообіг, бухгалтерський облік та звітність відповідно до законодавства;

звітувати щороку на загальних зборах (конференції) колективу про свою роботу та виконання стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти;

виконувати інші обов'язки, покладені на нього законодавством, засновником, установчими документами закладу загальної середньої освіти, колективним договором, строковим трудовим договором.

Керівник закладу загальної середньої освіти (крім приватного закладу) зобов'язаний протягом першого року після призначення на посаду пройти курс підвищення кваліфікації з управлінської діяльності обсягом не менше 90 навчальних годин.

5. Керівник закладу загальної середньої освіти має права та обов'язки педагогічного працівника, визначені Законом України "Про освіту", та несе відповідальність за виконання обов'язків, визначених законодавством, установчими документами закладу освіти і строковим трудовим договором.

Стаття 39. Обрання, призначення на посаду та звільнення з посади керівника закладу загальної середньої освіти

1. Керівник державного, комунального закладу загальної середньої освіти обирається на посаду за результатами конкурсу, що проводиться відповідно до вимог цього Закону та положення про конкурс, затвердженого засновником або уповноваженим ним органом (посадовою особою).

Керівник приватного, корпоративного закладу загальної середньої освіти обирається та призначається на посаду засновником (засновниками) відповідно до установчих документів закладу освіти.

2. Рішення про проведення конкурсу приймається засновником державного чи комунального закладу загальної середньої освіти або уповноваженим ним органом (посадовою особою):

одночасно з прийняттям рішення про утворення нового закладу загальної середньої освіти;

не менше ніж за два місяці до завершення строкового трудового договору, укладеного з керівником закладу загальної середньої освіти;

не пізніше десяти робочих днів з дня дострокового припинення договору, укладеного з керівником відповідного закладу загальної середньої освіти, чи визнання попереднього конкурсу таким, що не відбувся.

3. Оголошення про проведення конкурсу оприлюднюється на офіційному вебсайті засновника та на офіційному вебсайті закладу освіти (за наявності) наступного робочого дня після прийняття рішення про проведення конкурсу та повинне містити:

найменування і місцезнаходження закладу освіти;

найменування посади та умови оплати праці;

кваліфікаційні вимоги до керівника закладу освіти відповідно до цього Закону;

вичерпний перелік, кінцевий строк і місце подання документів для участі в конкурсі;

дату та місце початку конкурсного відбору, етапи його проведення та тривалість;

прізвище та ім'я, номер телефону та адресу електронної пошти особи, уповноваженої надавати інформацію про конкурс та приймати документи для участі в конкурсі.

4. Для проведення конкурсу засновник формує та затверджує конкурсну комісію чисельністю від 6 до 15 осіб, до складу якої на паритетних засадах входять представники:

засновника (посадові особи органу державної влади чи депутати відповідного представницького органу місцевого самоврядування (не більше однієї особи від однієї фракції чи групи);

відповідної місцевої державної адміністрації чи територіального органу центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти (державні службовці);

інститутів громадянського суспільства (громадських об'єднань керівників закладів освіти, професійних об'єднань педагогічних працівників, районної (міської) профспілкової організації та інших громадських формувань, а також експертів, фахівців у сфері загальної середньої освіти тощо).

Вимоги до членів конкурсної комісії та порядок її формування визначаються положенням про конкурс на посаду керівника закладу загальної середньої освіти.

До складу конкурсної комісії не може бути включена особа, яка:

визнана в установленому законом порядку недієздатною або цивільна дієздатність якої обмежена;

має судимість або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення;

відповідно до [Закону України "Про запобігання корупції"](#) є близькою особою учасника конкурсу або особою, яка може мати конфлікт інтересів.

У роботі конкурсної комісії з правом дорадчого голосу можуть брати участь представники органів громадського самоврядування закладу освіти, на посаду керівника якого оголошено конкурс.

Члени конкурсної комісії зобов'язані:

брати участь у роботі конкурсної комісії та голосувати з питань порядку денного;

заявляти самовідвід у разі наявності чи настання підстав, передбачених цією статтею, що унеможливають їх участь у складі конкурсної комісії.

Конкурсна комісія є повноважною за умови присутності на засіданні не менше двох третин її затвердженого складу. Конкурсна комісія приймає рішення більшістю голосів від її затвердженого складу. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови конкурсної комісії.

Рішення конкурсної комісії оформляється протоколом, який підписується всіма присутніми членами конкурсної комісії та оприлюднюється на офіційному вебсайті засновника протягом наступного робочого дня з дня проведення засідання конкурсної комісії.

Конкурсна комісія та її члени діють на засадах неупередженості, об'єктивності, незалежності, недискримінації, відкритості, прозорості, доброчесності. Не допускаються будь-які втручання в діяльність конкурсної комісії, тиск на членів комісії та учасників конкурсу.

5. Для участі в конкурсі подаються такі документи:

заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до [Закону України "Про захист персональних даних"](#);

автобіографія та/або резюме (за вибором учасника конкурсу);

копія паспорта громадянина України;

копія документа про вищу освіту (з додатком, що є його невід'ємною частиною) не нижче освітнього ступеня магістра (спеціаліста);

документ, що підтверджує вільне володіння державною мовою;

копія трудової книжки чи інших документів, що підтверджують стаж педагогічної (науково-педагогічної) роботи не менше трьох років на день їх подання (крім приватних та корпоративних закладів освіти);

довідка про відсутність судимості;

довідка про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду;

мотиваційний лист, складений у довільній формі.

Особа може надати інші документи, що підтверджують її професійні та/або моральні якості.

Визначені у цьому пункті документи подаються особисто (або уповноваженою згідно з довіреністю особою) до конкурсної комісії у визначений в оголошенні строк, що може становити від 20 до 30 календарних днів з дня оприлюднення оголошення про проведення конкурсу.

Уповноважена особа приймає документи за описом, копію якого надає особі, яка їх подає.

6. Протягом п'яти робочих днів з дня завершення строку подання документів для участі в конкурсі конкурсна комісія:

перевіряє подані документи щодо відповідності установленим вимогам;

приймає рішення про допущення та/або недопущення до участі у конкурсі;

оприлюднює на офіційному вебсайті засновника перелік осіб, допущених до участі у конкурсному відборі (далі - кандидати).

До участі у конкурсі не можуть бути допущені особи, які:

не можуть обіймати посаду керівника закладу загальної середньої освіти відповідно до цього Закону;

подали не всі документи, визначені цим Законом, для участі в конкурсі;

подали документи після завершення строку їх подання.

7. Засновник зобов'язаний організувати та забезпечити ознайомлення кандидатів із закладом загальної середньої освіти, його трудовим колективом та представниками органів громадського самоврядування такого закладу не пізніше п'яти робочих днів до початку проведення конкурсного відбору.

8. Конкурсний відбір переможця конкурсу здійснюється за результатами:

перевірки знання законодавства у сфері загальної середньої освіти, зокрема цього Закону, [Закону України](#) "Про освіту" та інших нормативно-правових актів у сфері загальної середньої освіти;

перевірки професійних компетентностей шляхом письмового виконання ситуатійного завдання;

публічної та відкритої презентації державною мовою перспективного плану розвитку закладу загальної середньої освіти, а також надання відповідей на запитання членів конкурсної комісії в межах змісту конкурсного випробування.

Перелік питань для перевірки знання законодавства у сфері загальної середньої освіти затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Форма перевірки знання законодавства (письмове чи комп'ютерне тестування), зразок ситуаційного завдання та критерії їх оцінювання визначаються у положенні про конкурс на посаду керівника закладу загальної середньої освіти.

Засновник зобов'язаний забезпечити відеофіксацію та (за можливості) відеотрансляцію конкурсного відбору з подальшим оприлюдненням на своєму офіційному вебсайті відеозапису протягом одного робочого дня з дня його проведення.

9. Конкурсна комісія протягом двох робочих днів з дня завершення конкурсного відбору визначає переможця конкурсу та оприлюднює результати конкурсу на офіційному вебсайті засновника.

За результатами конкурсних випробувань конкурсна комісія визначає переможця конкурсу або визнає конкурс таким, що не відбувся.

Не може бути визначено переможцем конкурсу особу, яка не може обіймати посаду керівника закладу загальної середньої освіти відповідно до цього Закону.

Загальна тривалість конкурсу не може перевищувати двох місяців з дня його оголошення.

10. Конкурсна комісія визнає конкурс таким, що не відбувся, якщо:

відсутні заяви про участь у конкурсі;

до участі в конкурсі не допущено жодного кандидата;

жоден із кандидатів не визначений переможцем конкурсу.

У разі визнання конкурсу таким, що не відбувся, проводиться повторний конкурс.

11. Протягом трьох робочих днів з дня оприлюднення рішення про переможця конкурсу посадова особа засновника (голова відповідної ради чи керівник державного органу) або керівник уповноваженого ним органу (структурного підрозділу з питань освіти) призначає переможця конкурсу на посаду та укладає з ним строковий трудовий договір.

Не може бути укладено трудовий договір з особою, яка не може обіймати посаду керівника закладу загальної середньої освіти відповідно до цього Закону.

12. Трудовий договір укладається на шість років на підставі рішення конкурсної комісії. Після закінчення строку, на який укладено строковий трудовий договір, трудові відносини припиняються та не можуть бути продовжені на невизначений строк.

З особою, яка призначається на посаду керівника закладу загальної середньої освіти вперше, укладається трудовий договір строком на два роки. Після закінчення строку дії такого строкового трудового договору та за умови належного його виконання сторони мають право продовжити строк дії відповідного строкового трудового договору ще на чотири роки без проведення конкурсу.

Особа не може бути керівником одного і того ж закладу загальної середньої освіти більше ніж два строки підряд (крім тих, що розташовані в населених пунктах з одним закладом загальної середньої освіти). До першого шестирічного строку включається

дворічний строк перебування на посаді керівника закладу загальної середньої освіти, призначеного вперше.

13. Керівник закладу загальної середньої освіти звільняється з посади у зв'язку із закінченням строку трудового договору або достроково відповідно до вимог законодавства та умов укладеного трудового договору.

Припинення трудового договору з керівником державного чи комунального закладу загальної середньої освіти у зв'язку із закінченням строку його дії або його дострокове розірвання здійснюється відповідною посадовою особою засновника (головою відповідної ради чи керівником державного органу) або керівником уповноваженого ним органу (структурного підрозділу з питань освіти) з підстав та у порядку, визначених законодавством про працю.

Керівник приватного, корпоративного закладу освіти звільняється з посади засновником (засновниками) відповідно до положень законодавства про працю, установчих документів закладу та укладеного трудового договору.

Підставами для дострокового звільнення керівника закладу загальної середньої освіти, які повинні бути передбачені у трудовому договорі, є:

порушення вимог цього Закону щодо мови освітнього процесу;

порушення вимог [статей 30 і 31](#) Закону України "Про освіту";

порушення прав учнів чи працівників, встановлене рішенням суду, яке набрало законної сили;

систематичне неналежне виконання інших обов'язків керівника, визначених цим Законом;

неусунення у визначений строк порушень вимог законодавства, виявлених під час інституційного аудиту чи позапланового заходу державного нагляду (контролю).

Стаття 40. Педагогічна рада

1. Педагогічна рада є основним постійно діючим колегіальним органом управління закладу загальної середньої освіти (структурного підрозділу закладу професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти (у разі його створення)).

Повноваження педагогічної ради визначаються цим Законом, статутом закладу загальної середньої освіти чи положенням про відповідний структурний підрозділ закладу професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти.

2. Педагогічна рада утворюється за наявності не менше трьох педагогічних працівників. Усі педагогічні працівники зобов'язані брати участь у засіданнях педагогічної ради. Головою педагогічної ради є керівник закладу загальної середньої освіти (структурного підрозділу, що забезпечує здобуття загальної середньої освіти, закладу професійної (професійно-технічної), фахової передвищої чи вищої освіти).

3. Педагогічна рада:

схвалює стратегію розвитку закладу освіти та річний план роботи;

схвалює освітню (освітні) програму (програми), зміни до неї (них) та оцінює результати її (їх) виконання;

схвалює правила внутрішнього розпорядку, положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти;

приймає рішення щодо вдосконалення і методичного забезпечення освітнього процесу;

приймає рішення щодо переведення учнів на наступний рік навчання, їх відрахування, притягнення до відповідальності за невиконання обов'язків, а також щодо відзначення, морального та матеріального заохочення учнів та інших учасників освітнього процесу;

розглядає питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їх творчої ініціативи, професійної майстерності, визначає заходи щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, формує та затверджує річний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

приймає рішення щодо визнання результатів підвищення кваліфікації педагогічного працівника, отриманих ним поза закладами освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою;

приймає рішення щодо впровадження в освітній процес педагогічного досвіду та інновацій, участі в дослідницькій, експериментальній, інноваційній діяльності, співпраці з іншими закладами освіти, науковими установами, фізичними та юридичними особами, які сприяють розвитку освіти;

може ініціювати проведення позапланового інституційного аудиту, громадської акредитації, зовнішнього моніторингу якості освіти та/або освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти;

розглядає інші питання, віднесені законом та/або статутом закладу освіти до її повноважень.

4. Засідання педагогічної ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менше двох третин її складу. Рішення з усіх питань приймаються більшістю голосів від її складу. У разі рівного розподілу голосів голос голови педагогічної ради є визначальним. Рішення педагогічної ради оформлюються протоколом засідання, який підписується головою та секретарем педагогічної ради.

5. Рішення педагогічної ради, прийняті в межах її повноважень, вводяться в дію наказами керівника закладу освіти та є обов'язковими до виконання всіма учасниками освітнього процесу у закладі освіти.

Стаття 41. Піклувальна рада закладу (закладів) загальної середньої освіти

1. Піклувальну раду може бути утворено за рішенням засновника або уповноваженого ним органу для одного чи кількох закладів загальної середньої освіти на визначений засновником строк.

2. Піклувальна рада сприяє виконанню перспективних завдань розвитку закладу (закладів), залученню фінансових ресурсів для забезпечення його (їх) діяльності з основних напрямів розвитку і здійсненню контролю за їх використанням, ефективній взаємодії закладу (закладів) з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськістю, громадськими об'єднаннями, юридичними та фізичними особами.

3. Піклувальна рада:

аналізує та оцінює діяльність закладу загальної середньої освіти і його керівника;

розробляє пропозиції до стратегії та перспективного плану розвитку закладу загальної середньої освіти та аналізує стан їх виконання;

сприяє залученню додаткових джерел фінансування, що не заборонені законом;

проводить моніторинг виконання кошторису закладу освіти і вносить відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу загальної середньої освіти;

має право звернутися до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти щодо проведення позапланового інституційного аудиту закладу освіти;

може вносити засновнику закладу освіти подання про заохочення керівника закладу освіти або притягнення його до дисциплінарної відповідальності з підстав, визначених законом;

здійснює інші повноваження, визначені установчими документами закладу освіти.

4. Склад піклувальної ради формується засновником або уповноваженим ним органом з урахуванням пропозицій органів управління закладу освіти (закладів освіти), органів громадського самоврядування закладу освіти, депутатів відповідної місцевої ради.

До складу піклувальної ради не можуть входити учні та працівники закладу (закладів) освіти, для якого (яких) вона утворюється.

5. Піклувальна рада є колегіальним органом. Засідання піклувальної ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менше двох третин її затвердженого складу. Рішення з усіх питань приймаються більшістю голосів від її затвердженого складу. У разі рівного розподілу голосів голос голови піклувальної ради є визначальним. Рішення піклувальної ради оформлюються протоколом її засідання, який підписують головуючий на засіданні та секретар.

6. Члени піклувальної ради мають право брати участь у роботі колегіальних органів управління закладом загальної середньої освіти з правом дорадчого голосу.

7. Піклувальна рада діє на підставі положення, затвердженого засновником закладу (закладів) загальної середньої освіти.

Розділ VI

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Стаття 42. Система забезпечення якості повної загальної середньої освіти

1. Система забезпечення якості у сфері загальної середньої освіти формується відповідно до [Закону України](#) "Про освіту" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та включає такі складові:

систему забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти);

систему зовнішнього забезпечення якості освіти;

систему забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

2. Внутрішня система забезпечення якості освіти формується закладом освіти та має, зокрема, включати механізми забезпечення академічної доброчесності, порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності, види академічної відповідальності педагогічних працівників та учнів за конкретні порушення академічної доброчесності.

Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти розробляються центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості

освіти, затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки та оприлюднюються на їхніх офіційних вебсайтах.

3. Система зовнішнього забезпечення якості загальної середньої освіти та система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти у сфері загальної середньої освіти, визначаються [Законом України](#) "Про освіту" та цим Законом.

До органів управління та установ, що здійснюють у межах повноважень, визначених цим Законом та іншими законами України, зовнішнє забезпечення якості освіти у сфері загальної середньої освіти, належать центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальні органи, спеціально уповноважені державою установи, що проводять зовнішнє незалежне оцінювання, їх регіональні відділення, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, акредитовані фахові об'єднання, інші акредитовані юридичні особи, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів освіти.

Стаття 43. Забезпечення академічної доброчесності у сфері загальної середньої освіти

1. Кожен учасник освітнього процесу зобов'язаний дотримуватися академічної доброчесності.

2. Система та механізми забезпечення академічної доброчесності в закладах освіти формуються відповідно до [Закону України](#) "Про освіту" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

3. Керівник та інші педагогічні працівники закладу освіти забезпечують дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до своєї компетенції.

4. Порушеннями академічної доброчесності у системі загальної середньої освіти є академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, що визначені [Законом України](#) "Про освіту", а також такі форми обману, як:

надання педагогічними працівниками та іншими особами допомоги учням під час проходження ними підсумкового оцінювання (семестрового та річного), державної підсумкової атестації, зовнішнього незалежного оцінювання, не передбаченої умовами та/або процедурами їх проходження;

використання учнем під час контрольних заходів непередбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів;

проходження процедури оцінювання результатів навчання замість інших осіб;

необ'єктивне оцінювання компетентностей педагогічних працівників під час атестації чи сертифікації.

5. Педагогічні працівники, стосовно яких встановлено факт порушення академічної доброчесності:

1) не можуть бути залучені до проведення процедур та заходів забезпечення і підвищення якості освіти, учнівських олімпіад та інших змагань;

2) не можуть бути допущені до позачергової атестації, що має на меті підвищення кваліфікаційної категорії або присвоєння педагогічного звання;

3) не можуть отримувати будь-які види заохочення (премії, інші заохочувальні виплати, нагороди тощо) протягом одного року;

4) можуть бути позбавлені педагогічного звання.

6. Факт порушення академічної доброчесності враховується під час:

1) вирішення питання про притягнення педагогічного працівника до дисциплінарної відповідальності;

2) конкурсного відбору на посаду керівника закладу освіти.

7. За порушення академічної доброчесності до учня може бути застосовано такі види академічної відповідальності:

1) зауваження;

2) повторне проходження підсумкового оцінювання;

3) повторне проходження державної підсумкової атестації;

4) повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

5) позбавлення отриманих із порушеннями академічної доброчесності академічної стипендії, призових місць на учнівських змаганнях, турнірах, олімпіадах, конкурсах.

8. Рішення про встановлення факту порушення педагогічним працівником академічної доброчесності та визначення виду академічної відповідальності приймає педагогічна рада за участю працівника та/або його законного представника.

9. Рішення про академічну відповідальність учнів приймає педагогічний працівник, який виявив порушення академічної доброчесності, або педагогічна рада закладу освіти відповідно до положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти.

Рішення про позбавлення учня академічної стипендії, призових місць на учнівських змаганнях, турнірах, олімпіадах, конкурсах, отриманих із порушеннями академічної доброчесності, приймає орган (посадова особа), який їх надав (присвоїв) у порядку, визначеному законодавством.

10. Види академічної відповідальності, що можуть бути застосовані до учнів та педагогічних працівників, повинні бути співмірними із вчиненими порушеннями. За одне порушення може бути застосовано лише один із видів академічної відповідальності.

Рішення про притягнення до академічної відповідальності може бути оскаржене у порядку, визначеному положенням про внутрішню систему забезпечення якості освіти закладу освіти.

Стаття 44. Державні стандарти

1. Державні стандарти розробляються і затверджуються за відповідними рівнями освіти: для початкової, базової середньої і профільної середньої освіти.

Державні стандарти містять опис вимог до результатів навчання учнів за освітніми галузями та загальний обсяг навчального навантаження учнів на відповідному рівні повної загальної середньої освіти.

Опис вимог до результатів навчання учнів має ґрунтуватися на принципі цілісності і наступності освітнього процесу між рівнями повної загальної середньої освіти та на ключових компетентностях і спільних для них уміннях, визначених [статтею 12](#) Закону України "Про освіту".

Загальний обсяг навчального навантаження учнів розподіляється між роками навчання, освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами.

Державні стандарти повинні передбачати вільне володіння державною мовою всіма учнями закладів освіти, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти. У державних стандартах можуть бути окремо визначені обов'язкові результати навчання з української мови як державної для осіб, які належать до національних меншин чи корінних народів України, рідна мова яких не належить до однієї з українською мовою мовної групи.

2. Виконання державних стандартів початкової, базової і профільної загальної середньої освіти є обов'язковим для закладів освіти, що забезпечують здобуття освіти на відповідному рівні освіти.

3. Державні стандарти розробляються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки та затверджуються Кабінетом Міністрів України і переглядаються не менше одного разу на 12 років.

4. Навчально-методичне забезпечення реалізації державних стандартів здійснюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Навчально-методичне забезпечення реалізації стандартів спеціалізованої освіти здійснюється центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у відповідних сферах.

5. До розроблення державних стандартів можуть залучатися Національна академія наук України, національні галузеві академії наук України, органи із забезпечення якості освіти, центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані заклади загальної середньої освіти, академічні, галузеві науково-дослідні інститути, заклади освіти, інші науково-методичні та методичні установи, громадські об'єднання, у тому числі фахові організації (професійні асоціації), об'єднання роботодавців, незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти, інші інститути громадянського суспільства, експерти.

6. Заклад освіти зобов'язаний створити умови для виконання учнями вимог відповідних державних стандартів.

7. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані забезпечити в межах повноважень створення умов для здобуття учнями повної загальної середньої освіти на рівні державних стандартів.

8. Для забезпечення досягнення особами з особливими освітніми потребами результатів навчання, передбачених відповідним державним стандартом, до штату закладу освіти вводяться посади асистента вчителя та інші посади, необхідні для роботи з такими особами.

Стаття 45. Ліцензування освітньої діяльності

1. Заклади освіти можуть провадити освітню діяльність на певному рівні повної загальної середньої освіти виключно на підставі відповідної ліцензії, що видається органом ліцензування відповідно до вимог [Закону України](#) "Про ліцензування видів господарської діяльності", ліцензійних умов та з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

2. Органами ліцензування у сфері загальної середньої освіти є органи виконавчої влади, визначені Кабінетом Міністрів України.

3. Рішення про видачу закладу освіти ліцензії приймаються органами ліцензування за місцем провадження освітньої діяльності окремо за кожним рівнем повної загальної середньої освіти із зазначенням місця (місць) провадження освітньої діяльності.

Ліцензія підтверджує спроможність закладу освіти провадити освітню діяльність на певному рівні повної загальної середньої освіти та в певному місці (місцях) провадження такої діяльності відповідно до ліцензійних умов.

4. Ліцензійні умови повинні містити вичерпний перелік вимог до кадрового, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення, обов'язкових до виконання для започаткування та під час провадження освітньої діяльності на кожному рівні повної загальної середньої освіти, вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії. Ліцензійні умови можуть містити особливі вимоги до провадження освітньої діяльності закладами спеціалізованої освіти.

До ліцензійних умов не можуть бути включені вимоги щодо:

визначення ліцензованого обсягу;

спеціалізованої освіти, що здобувається в рамках повної загальної середньої освіти;

якості освіти та освітньої діяльності.

5. Ліцензію може бути анульовано з підстав і в порядку, визначених [Законом України](#) "Про ліцензування видів господарської діяльності".

6. Ліцензії підлягають переоформленню у разі зміни найменувань закладів освіти та/або їх реорганізації шляхом злиття чи приєднання.

Переоформлення ліцензії здійснюється без проведення процедури ліцензування шляхом внесення відповідних змін до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. У разі реорганізації закладів освіти шляхом злиття чи приєднання переоформлення ліцензії здійснюється на основі їхніх ліцензій.

Стаття 46. Інституційний аудит

1. Інституційний аудит - це комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу загальної середньої освіти, які повинні забезпечувати його ефективну роботу та сталий розвиток.

Інституційний аудит проводиться з метою оцінювання якості освітньої діяльності закладу освіти та визначення рекомендацій засновнику та закладу загальної середньої освіти щодо:

підвищення якості освітньої діяльності та вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

приведення освітнього та управлінського процесів у відповідність із вимогами законодавства, зокрема ліцензійними умовами.

2. Інституційний аудит у плановому порядку проводиться центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальними органами не більше одного разу на 10 років.

3. Інституційний аудит проводиться працівниками центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальних органів відповідно до вимог цього Закону та в порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. До інституційного аудиту залучаються інші фахівці (експерти) у сфері загальної середньої освіти на підставі цивільно-правових договорів.

Критерії для визначення якості освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти визначаються порядком проведення інституційного аудиту, який затверджується

центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки за поданням центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

Інституційний аудит проводиться у позаплановому порядку в закладі загальної середньої освіти, який має низьку якість освітньої діяльності. Інституційний аудит може бути проведений у позаплановому порядку також за ініціативою засновника, керівника, педагогічної ради, загальних зборів (конференції) колективу або піклувальної ради закладу загальної середньої освіти.

4. За результатами проведення інституційного аудиту засновнику та закладу освіти надаються:

висновок про якість освітньої та управлінської діяльності закладу освіти, внутрішню систему забезпечення якості освіти;

рекомендації щодо вдосконалення діяльності закладу освіти, а також приведення освітнього та управлінського процесів у відповідність із вимогами законодавства, зокрема ліцензійних умов.

У випадках, визначених законодавством, за результатами проведення інституційного аудиту може бути наданий висновок щодо можливості визначення закладу освіти як закладу спеціалізованої освіти наукового профілю.

5. Керівник закладу освіти має право подати до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти обґрунтовані заперечення щодо висновку та рекомендацій протягом п'яти робочих днів з дня їх отримання. Заперечення повинні бути розглянуті протягом 20 робочих днів із дня їх надходження.

6. Висновок про якість освітньої та управлінської діяльності закладу освіти та рекомендації щодо вдосконалення його діяльності, уточнені за результатами розгляду заперечень, оприлюднюються на вебсайтах закладу освіти (за наявності), засновника (крім засновника приватного закладу освіти) та органу, що проводив інституційний аудит, протягом трьох робочих днів з дня завершення розгляду заперечень.

7. У разі виявлення невідповідності освітньої діяльності закладу освіти вимогам законодавства, зокрема ліцензійних умов, орган, який провів інституційний аудит, визначає строк усунення порушень у роботі закладу освіти, який не може перевищувати одного року. До усунення порушень у роботі закладу освіти до керівника закладу освіти не застосовуються заохочення (премії, інші заохочувальні виплати, нагороди тощо).

Після закінчення визначеного строку проводиться перевірка результатів усунення відповідних порушень. У разі негативних результатів такої перевірки засновнику закладу освіти можуть бути надані рекомендації щодо зміни керівника закладу освіти, реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації закладу освіти.

Стаття 47. Зовнішнє незалежне оцінювання

1. Зовнішнє незалежне оцінювання є однією з форм оцінювання результатів навчання, здобутих учнями на рівнях базової чи профільної середньої освіти, що здійснюється відповідно до [Закону України](#) "Про освіту" з урахуванням цього Закону.

Учні, які завершують здобуття базової чи профільної середньої освіти, проходять державну підсумкову атестацію у формі зовнішнього незалежного оцінювання, крім випадків, визначених законодавством.

Результати зовнішнього незалежного оцінювання осіб, які здобули базову середню освіту, можуть використовуватися для зарахування до ліцеїв та інших закладів освіти, що забезпечують здобуття профільної середньої освіти.

2. Зовнішнє незалежне оцінювання проводиться спеціально уповноваженою державною установою, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

У підготовці та проведенні зовнішнього незалежного оцінювання беруть участь регіональні структурні підрозділи спеціально уповноваженої державною установи (регіональні центри оцінювання якості освіти), органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також інші установи та організації відповідно до законодавства.

3. Доступність до будівель, споруд та приміщень закладів освіти, в яких проводиться зовнішнє незалежне оцінювання, для учасників зовнішнього незалежного оцінювання, які є особами з особливими освітніми потребами, забезпечується засновниками цих закладів освіти.

Для осіб з особливими освітніми потребами забезпечуються спеціальні умови для проходження зовнішнього незалежного оцінювання з урахуванням розумного пристосування та/або універсального дизайну, в тому числі можливості для використання спеціального особистого обладнання та адаптація змісту тестування відповідно до їхніх освітніх потреб.

4. Відкритість зовнішнього незалежного оцінювання забезпечується шляхом:

здійснення державного контролю та громадського спостереження за його проведенням;

повного і своєчасного інформування осіб, які мають його проходити, про програми, форми завдань робіт, строки, час, місце та порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

5. Завдання роботи зовнішнього незалежного оцінювання укладаються державною мовою. За бажанням особи, яка здобуває чи здобувала повну загальну середню освіту іншою мовою, завдання надаються у перекладі відповідною мовою (крім завдань із навчальних предметів мовного компонента).

6. Для забезпечення організованого проведення зовнішнього незалежного оцінювання центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки:

1) затверджує:

перелік програм зовнішнього незалежного оцінювання;

перелік навчальних предметів, з яких проводиться зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання, здобутих на певному освітньому рівні;

положення про колегіальні робочі органи з підготовки та проведення зовнішнього незалежного оцінювання;

порядок використання технічних пристроїв, необхідних для здійснення контролю за проведенням зовнішнього незалежного оцінювання, - разом із центральним органом виконавчої влади у сфері внутрішніх справ;

перелік захворювань та/або патологічних станів, що можуть бути перешкодою для проходження зовнішнього незалежного оцінювання, перелік особливих (спеціальних) умов, що створюються для осіб з особливими освітніми потребами в пунктах проведення зовнішнього незалежного оцінювання, форму медичних висновків органів або закладів охорони здоров'я про створення особливих (спеціальних) умов для проходження зовнішнього незалежного оцінювання, порядок їх видачі та обліку - разом із центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я;

форми документів, що засвідчують факт проходження зовнішнього незалежного оцінювання;

2) встановлює:

максимальну кількість навчальних предметів, з яких особа може в певному році пройти зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти (на основі профільної середньої освіти) за кошти державного бюджету;

строки організації та проведення зовнішнього незалежного оцінювання;

рівні складності завдань робіт зовнішнього незалежного оцінювання.

7. Фінансування заходів з підготовки та проведення зовнішнього незалежного оцінювання здійснюється за рахунок коштів державного бюджету в установленому законодавством порядку та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

Проходження зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти (на основі профільної середньої освіти), із встановленої центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки кількості навчальних предметів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету. Особа має право пройти зовнішнє незалежне оцінювання понад встановлену центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки кількість навчальних предметів за рахунок коштів фізичних і юридичних осіб у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 48. Атестація педагогічних працівників

1. Атестація педагогічних працівників здійснюється відповідно до [Закону України "Про освіту"](#) з урахуванням цього Закону та в порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Атестація педагогічних працівників закладів спеціалізованої освіти, які забезпечують здобуття фахових компетентностей спеціалізованої освіти, здійснюється відповідно до положень, затверджених центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у відповідній сфері.

2. За результатами атестації визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюється або підтверджується кваліфікаційна категорія та може бути присвоєне педагогічне звання. Перелік категорій і педагогічних звань педагогічних працівників визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 49. Сертифікація педагогічних працівників

1. Сертифікація здійснюється з метою виявлення та заохочення педагогічних працівників з високим рівнем педагогічної майстерності, які володіють методиками компетентнісного навчання і новими освітніми технологіями та сприяють їх поширенню.

2. Засади сертифікації педагогічних працівників визначаються [Законом України "Про освіту"](#).

3. Сертифікація передбачає:

експертне оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації шляхом вивчення практичного досвіду їхньої роботи;

самооцінювання учасником сертифікації власної педагогічної майстерності;

оцінювання фахових знань та умінь учасників сертифікації шляхом їх незалежного тестування.

4. Право на проходження сертифікації мають педагогічні працівники, які працюють не менше двох років у закладах освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, та мають педагогічне навантаження.

5. Педагогічний працівник має право на проходження сертифікації безоплатно один раз на три роки. Педагогічний працівник, який не отримав сертифіката, має право на повторне проходження сертифікації не раніше ніж через рік.

6. Педагогічні працівники, які отримали сертифікат:

отримують щомісячну доплату в розмірі 20 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати) пропорційно до обсягу педагогічного навантаження протягом строку дії сертифіката (крім педагогічних працівників, стосовно яких встановлено факт порушення академічної доброчесності);

впроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології, надають професійну підтримку та допомогу педагогічним працівникам (здійснюють супервізію);

можуть бути залучені до процедур і заходів, пов'язаних із забезпеченням якості освіти та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти.

7. Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації педагогічним працівником, а також є підставою для присвоєння йому відповідної кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання.

Стаття 50. Громадська акредитація закладу загальної середньої освіти

1. Громадська акредитація закладу загальної середньої освіти проводиться за ініціативою його керівника відповідно до вимог [Закону України](#) "Про освіту" за рахунок коштів засновника, інших джерел, не заборонених законодавством, та з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

2. Громадська акредитація здійснюється юридичними особами, акредитованими у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, з урахуванням вимог до проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти.

3. Успішні результати громадської акредитації закладу загальної середньої освіти засвідчуються сертифікатом, що є чинним протягом п'яти років.

4. Заклади загальної середньої освіти, що мають чинний сертифікат про громадську акредитацію закладу освіти, вважаються такими, що пройшли інституційний аудит у плановому порядку.

5. Інформація про проведення та результати громадської акредитації закладу загальної середньої освіти оприлюднюється на вебсайті закладу освіти та/або його засновника протягом 10 днів з дня видачі сертифіката і надсилається до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

Стаття 51. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників

1. Кожен педагогічний працівник зобов'язаний щороку підвищувати свою кваліфікацію відповідно до [Закону України](#) "Про освіту" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Кожному педагогічному працівникові гарантується право підвищувати кваліфікацію в комунальному закладі післядипломної освіти, розташованому на території відповідної (за місцем проживання такого педагогічного працівника) області, Автономної Республіки Крим, міста Києва чи Севастополя, що не обмежує його право обрати іншого суб'єкта освітньої діяльності для підвищення своєї кваліфікації.

2. Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічного працівника протягом п'яти років, яка оплачується за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, не може бути меншою за 150 годин, з яких не менше 10 відсотків загальної кількості годин обов'язково повинні бути спрямовані на вдосконалення знань, вмінь і практичних навичок у частині роботи з учнями з особливими освітніми потребами.

Педагогічним працівникам відшкодовуються відповідно до законодавства витрати, пов'язані з відрядженням на підвищення кваліфікації.

3. На основі пропозицій педагогічних працівників педагогічна рада закладу освіти формує та затверджує річний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників на наступний календарний рік, що визначає вид, форму, суб'єктів підвищення кваліфікації, кількість годин і строки проходження підвищення кваліфікації педагогічними працівниками закладу освіти.

4. За результатами успішного підвищення кваліфікації кожен суб'єкт підвищення кваліфікації зобов'язаний видати педагогічному працівникові документ про підвищення кваліфікації, що має містити, зокрема, опис досягнутих ним результатів навчання.

Стаття 52. Ресурсне (інформаційне, науково-методичне, матеріально-технічне) забезпечення

1. Інформаційне забезпечення учасників освітнього процесу здійснюється шляхом надання доступу до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів, у тому числі до Інтернету, надання електронних підручників та інших мультимедійних навчальних ресурсів у порядку, визначеному законодавством.

Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки забезпечує створення та функціонування спеціального інформаційного ресурсу в Інтернеті, на якому у вільному доступі в повному обсязі розміщуються безоплатні електронні версії підручників або електронні підручники для здобуття повної загальної середньої освіти, а також інші навчальні матеріали, повністю чи частково виготовлені за кошти державного бюджету.

2. Відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про діяльність закладу загальної середньої освіти формуються та оприлюднюються ним відповідно до [статті 30](#) Закону України "Про освіту".

3. Наукове і методичне забезпечення системи загальної середньої освіти здійснюється відповідно до [статті 75](#) Закону України "Про освіту" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

З метою забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників, здійснення їх науково-методичної підтримки у системі загальної середньої освіти функціонують центри професійного розвитку педагогічних працівників. Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників затверджує Кабінет Міністрів України.

4. З метою забезпечення належного рівня організації освітнього процесу заклади загальної середньої освіти можуть використовувати матеріально-технічну базу міжшкільних ресурсних центрів.

Розділ VII

УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Стаття 53. Органи управління у сфері загальної середньої освіти

1. До органів управління у сфері загальної середньої освіти належать:

Кабінет Міністрів України;

центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки;

центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти;

центральні органи виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають заклади освіти;

Верховна Рада Автономної Республіки Крим;

Рада міністрів Автономної Республіки Крим;

місцеві державні адміністрації;

органи місцевого самоврядування.

2. Основними завданнями органів управління у сфері загальної середньої освіти є:

забезпечення безоплатного здобуття особами повної загальної середньої освіти;

прогнозування потреб населення у загальній середній освіті, планування та забезпечення відповідно до компетенції розвитку системи повної загальної середньої освіти та мережі закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти;

забезпечення рівного доступу до повної загальної середньої освіти, прав учасників освітнього процесу, підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

забезпечення якості повної загальної середньої освіти.

Стаття 54. Повноваження Кабінету Міністрів України, центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки та інших центральних органів виконавчої влади у сфері загальної середньої освіти

1. У сфері загальної середньої освіти Кабінет Міністрів України здійснює повноваження, передбачені цим Законом та [Законом України](#) "Про освіту", а також іншими законодавчими актами.

2. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки:

організовує та координує аналітично-прогностичну діяльність у сфері загальної середньої освіти, визначає та формує стратегічні напрями її розвитку з урахуванням науково-технічного прогресу та інших факторів, узагальнює світовий і вітчизняний досвід у відповідній сфері;

здійснює в межах своїх повноважень нормативно-правове регулювання відносин у системі повної загальної середньої освіти;

розробляє і подає на затвердження Кабінету Міністрів України формули розподілу освітніх субвенцій, порядки та умови розподілу інших трансфертів з державного бюджету на загальну середню освіту місцевим бюджетам;

здійснює повноваження головного розпорядника бюджетних коштів для закладів освіти, що перебувають у сфері його управління;

затверджує типові освітні програми;

затверджує типові та примірні переліки обов'язкового навчального та іншого обладнання закладів освіти, навчально-методичних та навчально-наочних посібників, підручників, зокрема, для осіб з особливими освітніми потребами;

затверджує порядок надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам і відповідно до зазначеного порядку надає рекомендації для використання їх в освітньому процесі;

організовує забезпечення учнів та педагогічних працівників підручниками, посібниками для здобуття повної загальної середньої освіти за кошти державного бюджету;

забезпечує створення та функціонування (адміністрування) державних інформаційних систем у сфері освіти;

забезпечує створення та функціонування спеціального інформаційного ресурсу в Інтернеті, на якому у вільному доступі в повному обсязі розміщуються безоплатні електронні версії підручників або електронні підручники для здобуття повної загальної середньої освіти, що видані (надруковані, придбані) за кошти державного та/або місцевих бюджетів;

організовує науково-методичне та інформаційне забезпечення системи повної загальної середньої освіти;

координує підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти;

затверджує порядок заохочення та відзначення учнів, педагогічних та інших працівників системи освіти відомчими заохочувальними відзнаками;

координує діяльність структурних підрозділів з питань освіти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

затверджує порядок акредитації та ведення реєстру громадських фахових об'єднань, інших юридичних осіб, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів освіти;

затверджує порядок проведення експертизи освітніх програм, поданих до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти для затвердження;

здійснює міжнародне співробітництво у встановленому законодавством порядку, забезпечує участь України у міжнародних дослідженнях якості освіти;

затверджує порядок надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії);

здійснює заходи з популяризації та вивчення української мови та культури за кордоном;

організовує направлення педагогічних працівників для викладання української мови, літератури, культури, історії, географії тощо в іноземних закладах загальної середньої освіти відповідно до міжнародних угод;

здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом, [Законом України](#) "Про освіту" та іншими законодавчими актами.

3. Інші центральні органи виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають заклади освіти:

беруть участь у реалізації державної політики у сфері загальної середньої освіти;

здійснюють аналіз, моніторинг якості освітньої діяльності закладів освіти, що перебувають у сфері їх управління, та розподіляють між ними державне фінансування;

за дорученням і в межах, встановлених Кабінетом Міністрів України, здійснюють повноваження засновника щодо державних закладів загальної середньої освіти, що перебувають у сфері їх управління;

здійснюють інші повноваження, передбачені цим Законом, [Законом України](#) "Про освіту" та іншими законодавчими актами.

Стаття 55. Повноваження центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальних органів

1. Центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальні органи:

проводять інституційний аудит закладів освіти;

надають рекомендації закладам освіти щодо організації та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

у випадках, визначених цим Законом, затверджують освітні програми за результатами їх експертизи;

у порядку, визначеному законодавством, проводять моніторинг якості освітньої діяльності закладів освіти та якості здобутої в них загальної середньої освіти;

беруть участь у сертифікації педагогічних працівників;

у межах повноважень, передбачених [Законом України](#) "Про освіту" та цим Законом, здійснюють державний нагляд (контроль) за дотриманням законодавства закладами освіти;

у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, аналізують діяльність місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти (за наявності) в частині, що стосується дотримання законодавства з питань освіти і забезпечення якості освіти на відповідній території, та надають їм відповідні висновки і рекомендації, що оприлюднюються на офіційному вебсайті центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти та відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування протягом п'яти робочих днів з дня їх надання;

звертаються до суду з позовами до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо усунення порушень та виконання вимог законодавства у сфері загальної середньої освіти;

складають у випадках, передбачених законом, протоколи про адміністративні правопорушення;

здійснюють інші повноваження, передбачені законом.

Стаття 56. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій у сфері загальної середньої освіти

1. Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, районні, міські, селищні, сільські ради здійснюють повноваження у сфері загальної середньої освіти, що визначені цим Законом та [Законом України](#) "Про освіту", а також інші повноваження відповідно до [Конституції України](#), Конституції Автономної

Республіки Крим, законів України ["Про місцеві державні адміністрації"](#), ["Про місцеве самоврядування в Україні"](#) та інших законодавчих актів.

2. Місцеві державні адміністрації:

проводять моніторинг роботи та рішень органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів у частині реалізації ними державної політики та дотримання законодавства у сфері освіти, а також виконання ними прав і обов'язків засновників закладів освіти, визначених цим Законом та [Законом України](#) "Про освіту";

надають органам місцевого самоврядування, їх виконавчим органам, посадовим особам рекомендації щодо усунення порушень законодавства з питань освіти та виконання ними прав і обов'язків засновників закладів освіти, визначених цим Законом та [Законом України](#) "Про освіту";

звертаються до суду з позовами про зобов'язання органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб усунути порушення та виконати вимоги законодавства у сфері загальної середньої освіти;

можуть ініціювати проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю);

можуть здійснювати окремі повноваження органів місцевого самоврядування, а також окремі функції засновників закладів освіти на відповідній території у разі уповноваження їх на це місцевою радою шляхом прийняття відповідного рішення;

здійснюють інші повноваження відповідно до [Конституції України](#), законів України ["Про місцеві державні адміністрації"](#), ["Про місцеве самоврядування в Україні"](#) та інших законодавчих актів.

Стаття 57. Державний нагляд (контроль) у сфері загальної середньої освіти

1. Державний нагляд (контроль) у сфері загальної середньої освіти здійснюється центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальними органами, що діють на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені [Законом України](#) "Про освіту" та цим Законом.

2. Формами заходів державного нагляду (контролю) у сфері загальної середньої освіти є:

плановий (позаплановий) інституційний аудит;

позапланова перевірка.

3. Центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальні органи проводять інституційний аудит, позапланові перевірки відповідно до цього Закону та згідно з порядками, затвердженими центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Розділ VIII

ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Стаття 58. Фінансування системи загальної середньої освіти

1. Фінансування здобуття повної загальної середньої освіти здійснюється за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Фінансування здобуття повної загальної середньої освіти за рахунок коштів державного бюджету в комунальних закладах освіти здійснюється шляхом надання освітньої субвенції та інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам.

Освітня субвенція спрямовується на оплату праці педагогічних працівників з нарахуваннями.

Кошти інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам на загальну середню освіту можуть спрямовуватися на підвищення кваліфікації педагогічних працівників, забезпечення учнів та педагогічних працівників підручниками (посібниками), навчальним обладнанням, засобами навчання та на інші цілі, визначені законодавством.

2. Фінансування з державного бюджету здобуття повної загальної середньої освіти, у тому числі у приватному чи корпоративному закладі освіти, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти, здійснюється на підставі фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на одного учня (з урахуванням відповідних коригуючих коефіцієнтів) у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на одного учня визначається за формулою, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

3. Фінансування забезпечення (виготовлення, поширення, зберігання та доставки до засновників закладів освіти чи відповідного органу управління у сфері освіти) підручниками (посібниками), у тому числі електронними, з навчальних предметів (інтегрованих курсів) відповідно до освітніх галузей, визначених державними стандартами, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Стаття 59. Фінансово-господарська діяльність закладів загальної середньої освіти

1. Заклади загальної середньої освіти провадять фінансово-господарську діяльність відповідно до [Бюджетного кодексу України](#), цього Закону, [Закону України](#) "Про освіту" та інших нормативно-правових актів.

Фінансова автономія закладів загальної середньої освіти в частині використання бюджетних коштів передбачає самостійне здійснення витрат у межах затверджених кошторисами обсягів, зокрема на:

формування структури закладу загальної середньої освіти та його штатного розпису;

оплату праці працівників, встановлення доплат, надбавок, винагороди, виплату матеріальної допомоги та допомоги на оздоровлення, преміювання, інших видів стимулювання та відзначення працівників;

оплату поточних ремонтних робіт приміщень і споруд закладів загальної середньої освіти;

оплату підвищення кваліфікації педагогічних та інших працівників;

укладення відповідно до законодавства цивільно-правових угод (господарських договорів) для забезпечення діяльності закладу освіти.

2. Фінансування закладів загальної середньої освіти здійснюється з державного та місцевих бюджетів відповідно до [Бюджетного кодексу України](#).

Іншими джерелами фінансування закладів загальної середньої освіти можуть бути:

доходи від надання платних освітніх та інших послуг;

благодійна допомога відповідно до законодавства про благодійну діяльність та благодійні організації;

гранти;

інші джерела фінансування, не заборонені законодавством.

Отримані із зазначених джерел кошти використовуються закладами загальної середньої освіти відповідно до затвердженого кошторису.

Одержання закладом загальної середньої освіти власних надходжень не є підставою для зменшення обсягу його бюджетного фінансування.

3. Отримані закладом загальної середньої освіти кошти повинні бути використані відповідно до його установчих документів, зокрема для організації та забезпечення його діяльності, та не можуть бути вилучені в дохід державного або місцевих бюджетів, крім випадків, передбачених законом.

4. Фінансово-господарська діяльність закладу загальної середньої освіти здійснюється на основі кошторису, що затверджується засновником з урахуванням пропозицій закладу загальної середньої освіти.

5. Державні, комунальні заклади загальної середньої освіти можуть надавати платні освітні та інші послуги, перелік яких затверджує Кабінет Міністрів України. Керівник державного, комунального закладу загальної середньої освіти визначає перелік платних освітніх та інших послуг, що надаються закладом освіти, із зазначенням часу, місця, способу та порядку надання кожної з послуг, їх вартості та особи, відповідальної за їх надання.

Державні, комунальні заклади загальної середньої освіти не можуть надавати (повністю чи частково) платні освітні послуги для досягнення їх учнями результатів навчання (компетентностей), визначених державними стандартами.

У державних і комунальних закладах освіти під час освітнього процесу, що забезпечує досягнення результатів навчання, передбачених освітньою програмою закладу освіти, не можуть проводитися платні заходи чи надаватися платні послуги.

Учні та їхні батьки можуть отримувати в закладі загальної середньої освіти платні освітні та інші послуги виключно на добровільних засадах.

Стаття 60. Штатні розписи закладів загальної середньої освіти

1. Штатні розписи державних і комунальних закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і типів розробляються на основі типових штатних нормативів закладів загальної середньої освіти, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, та затверджуються керівником закладу загальної середньої освіти за погодженням із засновником або уповноваженим ним органом.

2. Штатні розписи державних і комунальних закладів спеціалізованої освіти розробляються на основі типових штатних нормативів закладів спеціалізованої освіти, затверджених центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у відповідних сферах, та затверджуються керівниками відповідних закладів за погодженням із засновником або уповноваженим ним органом.

3. Штатні розписи приватних і корпоративних закладів загальної середньої освіти затверджуються керівниками відповідних закладів освіти за погодженням з їх засновниками або уповноваженими ними органами.

Стаття 61. Майно закладів загальної середньої освіти

1. Правові засади володіння, користування і розпорядження майном закладів загальної середньої освіти визначаються [Законом України "Про освіту"](#), цим Законом та іншими актами законодавства.

2. Майно, у тому числі земельні ділянки, ліквідованих державних, комунальних закладів загальної середньої освіти або тих, діяльність яких зупинена, відповідно до

рішення засновника може бути використане виключно для забезпечення здобуття освіти, надання послуг у сфері соціального захисту, культури та охорони здоров'я, у тому числі на засадах державно-приватного партнерства. Відповідне майно не може бути предметом застави, стягнення, джерелом погашення боргу, щодо такого майна не можуть вчинятися будь-які дії, наслідком яких може бути припинення державної (комунальної) власності на таке майно.

Державні, комунальні заклади загальної середньої освіти та/або державна, комунальна частка майна корпоративного закладу загальної середньої освіти не можуть бути приватизовані або в будь-який інший спосіб передані у приватну власність.

Стаття 62. Державно-приватне партнерство у сфері загальної середньої освіти

1. Правовими засадами державно-приватного партнерства у сфері освіти і науки є [Конституція України](#), [Цивільний кодекс України](#), [Господарський кодекс України](#), [Закон України "Про державно-приватне партнерство"](#), цей Закон, [Закон України "Про освіту"](#), інші закони України, а також міжнародні договори України, укладені в установленому законом порядку.

Розділ IX

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 63. Міжнародне співробітництво у системі загальної середньої освіти

1. Заклади освіти, наукові установи системи загальної середньої освіти, їхні засновники, органи державної влади та органи місцевого самоврядування здійснюють міжнародне співробітництво у сфері загальної середньої освіти відповідно до цього Закону, [Закону України "Про освіту"](#), мають право укладати угоди про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки з органами управління освітою та закладами освіти інших держав, міжнародними організаціями, фондами у встановленому законодавством порядку.

2. Держава сприяє міжнародному співробітництву в системі загальної середньої освіти.

Стаття 64. Участь у міжнародних дослідженнях якості освіти

1. Рішення про участь України у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки приймає Кабінет Міністрів України.

2. З метою незалежного оцінювання якості освіти держава забезпечує участь учнів закладів загальної середньої освіти в міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти (зокрема, TIMSS, PISA, PIRLS тощо).

3. Результати міжнародних порівняльних досліджень у сфері загальної середньої освіти оприлюднюються на офіційному вебсайті центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки та враховуються під час формування та реалізації державної політики у відповідній сфері.

Стаття 65. Міжнародна академічна мобільність

1. Міжнародна академічна мобільність учнів та педагогічних працівників реалізується шляхом їх участі у програмах двостороннього та багатостороннього міжнародного обміну учнів та/або педагогічних працівників.

2. За учнями зберігаються їхній статус та місце навчання у відповідному закладі освіти України, за умови продовження здобуття ними повної загальної середньої освіти в Україні за однією з визначених цим Законом форм здобуття освіти (крім очної), у тому

числі з оформленням індивідуального навчального плану. Такі особи зобов'язані пройти відповідно до законодавства державну підсумкову атестацію (оцінювання результатів навчання) для переведення на наступний рік навчання та/або отримання відповідного документа про освіту.

Участь у програмах міжнародного обміну незалежно від їх тривалості не є підставою для припинення виплати особам стипендій Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших стипендій, позбавлення відзнак чи заохочень, крім випадків припинення громадянства України.

3. За педагогічними працівниками закладів освіти, які беруть участь у програмах міжнародного обміну, зберігається місце роботи у відповідному закладі освіти України без збереження заробітної плати. На час тимчасової відсутності педагогічного працівника на відповідну посаду може бути призначена інша особа за строковим трудовим договором відповідно до законодавства.

Розділ X

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім:
[абзацу другого](#) частини другої статті 12, який набирає чинності з 1 вересня 2024 року;
[абзацу першого](#) частини четвертої статті 18, який набирає чинності з 1 січня 2021 року;

[частини сьомої](#) статті 24, яка набирає чинності з 1 січня 2021 року;
[абзацу восьмого](#) частини першої статті 32, абзаців [п'ятого](#) і [шостого](#) частини першої статті 35, які набирають чинності з 1 вересня 2024 року;

[абзацу другого](#) частини шостої статті 49, який набирає чинності з 1 січня 2020 року.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

[Закон України](#) "Про загальну середню освіту" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 28, ст. 230 із наступними змінами);

[абзац п'ятий](#) пункту 1 та [підпункт 17](#) пункту 3 розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38-39, ст. 380).

3. Установити, що:

1) набрання чинності цим Законом є підставою для припинення безстрокового трудового договору з керівниками державних і комунальних закладів загальної середньої освіти згідно з [пунктом 9](#) частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України.

До 1 липня 2020 року засновники державних і комунальних закладів загальної середньої освіти або уповноважені ними органи зобов'язані припинити безстрокові трудові договори з керівниками таких закладів та одночасно укласти з ними (за їх згодою) трудові договори строком на шість років (з керівниками, які отримують пенсію за віком, - на один рік) без проведення конкурсу. У разі їх незгоди з продовженням трудових відносин на умовах строкового трудового договору - звільнити їх згідно з [пунктом 9](#) частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України. Після завершення строку трудового договору такі особи мають право обиратися на посаду керівника того самого закладу освіти на ще один строк відповідно до [статті 39](#) цього Закону;

2) набрання чинності цим Законом є підставою для припинення безстрокового трудового договору з педагогічними працівниками державних і комунальних закладів загальної середньої освіти, яким виплачується пенсія за віком, згідно з [пунктом 9](#) частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України.

До 1 липня 2020 року керівники державних і комунальних закладів загальної середньої освіти зобов'язані припинити безстрокові трудові договори з педагогічними працівниками таких закладів освіти, яким виплачується пенсія за віком, з одночасним укладенням з ними трудових договорів строком на один рік. У разі незгоди з продовженням трудових відносин на умовах строкового трудового договору педагогічні працівники, яким виплачується пенсія за віком, звільняються згідно з [пунктом 9](#) частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України. Після закінчення строку трудового договору з такими педагогічними працівниками можуть укладатися строкові трудові договори відповідно до [абзацу третього](#) частини другої статті 22 цього Закону;

3) особи, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія України (Автономна Республіка Крим та місто Севастополь), тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях, райони здійснення заходів із забезпечення заходів національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, територія населених пунктів на лінії зіткнення, мають право пройти державну підсумкову атестацію та отримати документ про повну загальну середню освіту в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;

4) з дня набрання чинності цим Законом положення [абзацу третього](#) частини дванадцятої статті 39 цього Закону застосовується до посад, що стали вакантними в установленому законодавством про працю порядку;

5) до затвердження центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки порядку проведення експертизи освітніх програм, поданих до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти для затвердження, відповідна експертиза організовується центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти у встановленому ним порядку;

6) державна підсумкова атестація учнів, які завершують здобуття базової середньої освіти, може здійснюватися у формі зовнішнього незалежного оцінювання з 2027 року. До 2027 року запровадження державної підсумкової атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання можливе за рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки;

7) до приведення законодавства і установчих документів закладів освіти у відповідність із цим Законом терміни "інтернат" і "пансіон" є ідентичними, а всі суб'єкти владних повноважень і заклади освіти керуються всіма положеннями цього Закону, що стосуються пансіонів, а також положеннями законодавства, що стосуються інтернатів у частині, що не суперечить цьому Закону;

8) з 2020 року санаторні школи (санаторні школи-інтернати) припиняють набір учнів до 1-9 класів. Засновники санаторних шкіл (санаторних шкіл-інтернатів) протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом мають змінити тип таких закладів освіти на ліцеї з обов'язковим збереженням у їх складі пансіонів. З 1 вересня 2024 року такі ліцеї забезпечують здобуття виключно профільної середньої освіти;

9) після набрання чинності цим Законом розмір заробітної плати педагогічних працівників не може зменшитися, якщо ці працівники продовжують обіймати відповідні посади, виконувати відповідні обов'язки та зберігають відповідну кваліфікаційну категорію;

10) до затвердження в установленому цим Законом порядку проведення позапланових перевірок центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальні органи здійснюють такі перевірки відповідно до [Закону України](#) "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності";

11) до набрання чинності [абзацом другим](#) частини другої статті 12 цього Закону кількість учнів у класі (наповнюваність класу) державного, комунального закладу освіти, які здобувають початкову освіту, не може становити більше 30 осіб.

4. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у [Кодексі України про адміністративні правопорушення](#) (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

доповнити статтями 188⁵⁴ і 188⁵⁵ такого змісту:

"Стаття 188⁵⁴. Порухення вимог законодавства у сфері забезпечення якості освіти

Недопущення посадових осіб центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальних органів до проведення інституційного аудиту або здійснення заходів державного нагляду (контролю), вчинення інших дій, що перешкоджають таким посадовим особам у проведенні інституційного аудиту або здійсненні заходів державного нагляду (контролю), ненадання їм інформації або надання неправдивої інформації -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від двадцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та на посадових осіб від тридцяти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Невиконання законних вимог (приписів, розпоряджень) або інших розпорядчих документів посадових осіб центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальних органів щодо усунення порушень вимог законодавства України у сфері освіти -

тягне за собою попередження або накладення штрафу на посадових осіб від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 188⁵⁵. Невиконання законних вимог освітнього омбудсмена

Невиконання законних вимог освітнього омбудсмена щодо припинення порушення прав та/або відновлення порушених прав та/або законних інтересів учасників освітнього процесу, перешкоджання здійсненню освітнім омбудсменом чи уповноваженими ним особами своїх повноважень, ненадання інформації у строк, встановлений законом, або надання завідомо недостовірної інформації -

тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

статтю 221 після цифр "188⁵⁰" доповнити цифрами "188⁵⁴, 188⁵⁵";

у частині першій статті 255:

пункт 1 після абзацу "Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (стаття 188⁵¹)" доповнити абзацом такого змісту:

"центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальних органів (стаття 188⁵⁴)";

доповнити пунктом 8² такого змісту:

"8²) освітній омбудсмен або уповноважені особи служби освітнього омбудсмена (стаття 188⁵⁵)";

2) пункт 2 частини першої статті 164 Сімейного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 21-22, ст. 135) викласти в такій редакції:

"2) ухиляються від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти";

3) у Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170; 2000 р., № 46, ст. 393; 2009 р., № 19, ст. 260; 2013 р., № 23, ст. 218, № 52, ст. 729):

підпункти 1 і 8 пункту "б" статті 32 викласти в такій редакції:

"1) забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти і медичного обслуговування на відповідній території, можливості отримання освіти державною мовою";

"8) вирішення відповідно до законодавства питань про повне державне утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих будинках сімейного типу, закладах професійної (професійно-технічної) освіти та утримання учнів спеціальних закладів освіти, про надання пільг на утримання дітей у пансіонах закладів освіти, а також щодо оплати харчування дітей у закладах освіти (групах подовженого дня)";

у пункті 10 частини четвертої статті 42 слова "крім керівників дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів" виключити;

4) пункт 3 частини першої статті 22 Закону України "Про місцеві державні адміністрації" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 20-21, ст. 190) викласти в такій редакції:

"3) може здійснювати функції засновника щодо наукових установ, закладів освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, що належать до сфери її управління, їх матеріально-фінансове забезпечення";

5) статтю 16 Закону України "Про позашкільну освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 46, ст. 393; 2017 р., № 38-39, ст. 380) доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"9. Навчальна програма гуртків, секцій, інших творчих об'єднань тощо, а також спеціалізованих закладів позашкільної освіти (з навчальних дисциплін (предметів), видів спорту тощо) розробляється закладами позашкільної освіти, іншими суб'єктами освітньої діяльності та затверджується (схвалюється) у порядку, визначеному законодавством";

6) у Законі України "Про дошкільну освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 49, ст. 259 із наступними змінами):

частину другу статті 12 виключити;

частину другу статті 13 викласти в такій редакції:

"2. Установчі документи розробляються відповідно до Конституції України, Закону України "Про освіту", цього Закону, Положення про заклад дошкільної освіти, що затверджується Кабінетом Міністрів України";

абзац перший частини третьої статті 14 викласти в такій редакції:

"3. Порядок зарахування, відрахування та переведення вихованців до державних та комунальних закладів освіти для здобуття дошкільної освіти визначається Положенням про заклад дошкільної освіти";

частину другу статті 31 викласти в такій редакції:

"2. Керівником закладу дошкільної освіти може бути особа, яка є громадянином України, вільно володіє державною мовою, має вищу освіту (для директорів державних, комунальних закладів дошкільної освіти - вищу педагогічну освіту), стаж педагогічної та/або науково-педагогічної роботи не менше трьох років (крім керівників приватних, корпоративних закладів освіти), організаторські здібності, стан фізичного і психічного здоров'я, що не перешкоджає виконанню професійних обов'язків";

7) статтю 2 Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., № 29, ст. 389 із наступними змінами) доповнити частиною восьмою такого змісту:

"Центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальні органи зобов'язані забезпечити дотримання з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про освіту", виключно вимог статті 3, частин першої, третьої, четвертої, шостої - дванадцятої, чотирнадцятої статті 4, частини четвертої статті 5, частини третьої статті 6, абзацу одинадцятого частини шостої статті 7, частини першої, абзаців першого - дванадцятого, чотирнадцятого частини другої, частини третьої статті 8, частин першої, другої статті 9, абзаців першого - одинадцятого, чотирнадцятого - двадцятого частини першої статті 10, абзаців третього - п'ятого частини першої статті 11, частин першої та четвертої статті 12, статей 19-20 цього Закону";

8) статті 8 і 45 Закону України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37-38, ст. 2004; 2015 р., № 25, ст. 192; 2017 р., № 38-39, ст. 380) викласти в такій редакції:

"Стаття 8. Єдина державна електронна база з питань освіти

1. Засади функціонування Єдиної державної електронної бази з питань освіти визначаються законодавством";

"Стаття 45. Зовнішнє незалежне оцінювання

1. Зовнішнє незалежне оцінювання - це оцінювання результатів навчання, здобутих особою на певному освітньому рівні, яке здійснюється спеціально уповноваженою державою установою (організацією).

Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання, здобутих на основі профільної середньої освіти та фахової передвищої освіти (за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста), на першому (бакалаврському) рівні (за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста), поряд з іншими результатами, визначеними умовами прийому на навчання для здобуття вищої освіти, використовується для прийому до закладів вищої освіти на конкурсній основі. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки може приймати рішення про використання зовнішнього незалежного оцінювання з метою

проведення атестації здобувачів вищої освіти для проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту або його окремих компонентів.

Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання, здобутих на певному рівні вищої освіти, або організаційно-технологічні процеси його здійснення можуть використовуватися для прийому на навчання для здобуття вищої освіти, а також для атестації здобувачів вищої освіти.

Загальний порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання, а також порядок залучення педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників та інших фахівців устанавлюються Кабінетом Міністрів України.

Порядок, графіки проведення основної сесії зовнішнього незалежного оцінювання, порядок використання приміщень закладів освіти встановлюються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням можливостей осіб з особливими освітніми потребами та мають бути оприлюднені не менш як за шість місяців до проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

Деталізація процедур зовнішнього незалежного оцінювання здійснюється спеціально уповноваженими державою установами (організаціями) у регламентах.

Держава створює для вступників з особливими освітніми потребами умови для проходження ними зовнішнього незалежного оцінювання шляхом розумного пристосування згідно з порядком та переліком, встановленими центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Будівлі, споруди та приміщення, в яких проводиться зовнішнє незалежне оцінювання, повинні відповідати вимогам доступності згідно з державними будівельними нормами та стандартами.

2. Зовнішнє незалежне оцінювання здійснюється на основі програм зовнішнього незалежного оцінювання, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Зміст програм зовнішнього незалежного оцінювання має відповідати стандартам освіти відповідного рівня та/або професійним стандартам і бути доступним для ознайомлення не пізніше ніж за 18 місяців до проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

3. Завдання для проведення зовнішнього незалежного оцінювання (банк завдань) розробляються педагогічними, науковими, науково-педагогічними працівниками та іншими фахівцями у відповідній сфері.

Порядок формування та використання банку завдань зовнішнього незалежного оцінювання визначається спеціально уповноваженою державою установою (організацією), що проводить зовнішнє незалежне оцінювання.

4. Відкритість зовнішнього незалежного оцінювання забезпечується шляхом повного і своєчасного інформування осіб, які бажають здобути вищу освіту, про програми, строки та порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання, а також здійснення державного контролю та громадського спостереження за проведенням зовнішнього незалежного оцінювання.

Положення про громадське спостереження за проведенням зовнішнього незалежного оцінювання затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

5. За результатами проведення зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі профільної середньої освіти, з навчального предмета (предметів) особі видається сертифікат зовнішнього незалежного оцінювання, форма якого затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

6. Зовнішнє незалежне оцінювання проводиться спеціально уповноваженою державною установою (організацією), положення про яку затверджується відповідно до законодавства.

Педагогічним, науково-педагогічним та науковим працівникам, які переходять на роботу до спеціально уповноваженої державною установи (організації), яка проводить зовнішнє незалежне оцінювання, час роботи в цій установі (організації) зараховується до відповідного педагогічного, науково-педагогічного або наукового стажу.

Для проведення зовнішнього незалежного оцінювання використовуються приміщення спеціально уповноваженої державною установи (організації), що проводить зовнішнє незалежне оцінювання. На безоплатній основі, у разі потреби, використовуються приміщення державних і комунальних закладів освіти, а за наявності відповідної згоди власника або керівника - приміщення приватних і корпоративних закладів освіти.

7. Фінансування заходів з проведення зовнішнього незалежного оцінювання здійснюється за рахунок коштів державного бюджету в установленому законодавством порядку та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством. Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання осіб, які завершують здобуття профільної середньої освіти, здійснюється на безоплатній основі.

8. Зміст завдань сертифікаційної роботи зовнішнього незалежного оцінювання належить до інформації з обмеженим доступом з моменту створення набору завдань сертифікаційної роботи зовнішнього незалежного оцінювання та до моменту його санкціонованого використання особами, що проходять зовнішнє незалежне оцінювання. У разі потреби спеціально уповноважена державною установою (організацією) може відносити зміст завдань сертифікаційної роботи до інформації з обмеженим доступом на більш тривалий період часу.

9. Не є інформацією з обмеженим доступом:

- 1) статистична інформація про результати зовнішнього незалежного оцінювання;
- 2) відомості, що містяться у сертифікаційних роботах осіб, які пройшли зовнішнє незалежне оцінювання, крім тих, що ідентифікують особу, яка виконала конкретну сертифікаційну роботу, з моменту завершення оцінювання робіт.

10. Особа, яка пройшла зовнішнє незалежне оцінювання, має право ознайомитися із своєю сертифікаційною роботою після оголошення результатів зовнішнього незалежного оцінювання та отримати засвідчену копію цієї роботи. Порядок видачі засвідчених копій виконаних сертифікаційних робіт встановлює установа (організація), спеціально уповноважена державною на проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

11. Завдання сертифікаційної роботи зовнішнього незалежного оцінювання укладаються державною мовою, крім зовнішнього незалежного оцінювання з іноземних мов. За бажанням особи завдання надаються у перекладі мовою національної меншини чи корінного народу України, якщо цією мовою здійснюється навчання у закладі освіти (крім завдань з української мови і літератури та іноземних мов).

12. Вступні випробування, якщо такі передбачені цим Законом, проводяться державною мовою або, за бажанням вступника, іншою мовою, якою здійснюється навчання в цьому закладі вищої освіти";

9) у [Законі України](#) "Про освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38-39, ст. 380; 2019 р., № 5, ст. 33):

у [частині першій](#) статті 1:

доповнити пунктами 15¹, 21¹ і 21² такого змісту:

"15¹) корекційно-розвиткові послуги (допомога) - комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення";

"21¹) психолого-педагогічні послуги - комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями;

21²) психолого-педагогічний супровід - комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, передбачених індивідуальною програмою розвитку";

у пункті 26 слова "Про загальну середню освіту" замінити словами "Про повну загальну середню освіту";

абзац перший частини третьої статті 4 після слів "на законних підставах" доповнити словами "а також кожній дитині незалежно від підстав її перебування в Україні";

в абзаці двадцять п'ятому частини першої статті 6 слово "психічного" замінити словом "психологічного";

частину другу статті 13 викласти в такій редакції:

"2. З метою створення умов для здобуття загальної середньої освіти, раціонального та ефективного використання наявних ресурсів і матеріально-технічної бази заклад освіти може мати статус опорного.

Опорний заклад освіти - це заклад загальної середньої освіти, що має у своєму складі філії та/або здійснює підвезення здобувачів освіти, педагогічних працівників (за потреби) до цього закладу і у зворотному напрямку, а також забезпечений кваліфікованими педагогічними кадрами, має сучасну матеріально-технічну і навчально-методичну базу та спроможний забезпечувати на належному рівні здобуття початкової та базової середньої освіти.

Положення про опорний заклад освіти затверджується Кабінетом Міністрів України";

статті 19 і 20 викласти в такій редакції:

"Стаття 19. Освіта осіб з особливими освітніми потребами

1. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

2. Держава забезпечує підготовку фахівців для роботи з особами з особливими освітніми потребами на всіх рівнях освіти.

3. Для навчання, професійної підготовки або перепідготовки осіб з особливими освітніми потребами застосовуються види та форми здобуття освіти, що враховують їхні потреби та індивідуальні можливості.

4. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування та заклади освіти створюють особам з особливими освітніми потребами умови для здобуття освіти нарівні з іншими особами шляхом належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення універсального дизайну та/або розумного пристосування, що

враховує індивідуальні потреби та можливості таких осіб, визначені в індивідуальній програмі розвитку.

5. Навчання, виховання та розвиток осіб з особливими освітніми потребами у закладах дошкільної, позашкільної та загальної середньої освіти здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством, у тому числі з урахуванням потреб дитини, визначених в індивідуальній програмі розвитку.

6. Зарахування осіб до спеціальних закладів освіти, переведення з одного типу закладу до іншого та відрахування таких осіб здійснюються у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

7. Категорії осіб з особливими освітніми потребами визначаються актами Кабінету Міністрів України з урахуванням міжнародних норм і стандартів.

Стаття 20. Інклюзивне навчання

1. Інклюзивне навчання здобувачів освіти базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

Організація інклюзивного навчання у закладах освіти на відповідних рівнях освіти здійснюється відповідно до порядків, затверджених Кабінетом Міністрів України.

2. У разі звернення особи з особливими освітніми потребами або її батьків заклад освіти утворює інклюзивний клас та/або групу в обов'язковому порядку.

Спеціальний клас та/або група утворюється керівником закладу освіти за погодженням із засновником цього закладу освіти або уповноваженим ним органом.

Заклади освіти створюють умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами відповідно до індивідуальної програми розвитку та з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Заклад освіти відповідно до законодавства організовує та/або забезпечує надання особам з особливими освітніми потребами психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, а також допоміжних засобів для навчання.

3. З метою проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, а також забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами органи місцевого самоврядування утворюють інклюзивно-ресурсні центри.

4. Будівлі, споруди і приміщення закладів освіти та інклюзивно-ресурсних центрів повинні відповідати вимогам доступності згідно з державними будівельними нормами і стандартами.

5. Проектування, будівництво та реконструкція будівель, споруд, приміщень закладів освіти та інклюзивно-ресурсних центрів здійснюються з урахуванням принципів універсального дизайну та/або розумного пристосування";

у [статті 21](#):

в абзаці сьомому частини другої слова "гуртожитках (інтернатах)" замінити словом "пансіонах";

абзац десятий частини четвертої викласти в такій редакції:

"Положення про заклади спеціалізованої освіти військового профілю затверджуються Кабінетом Міністрів України з урахуванням спеціальних законів за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері оборони";

частину третю статті 22 викласти в такій редакції:

"3. Заклад освіти залежно від засновника може діяти як державний, комунальний, приватний чи корпоративний.

Засновником (співзасновником) приватного чи корпоративного закладу освіти не може бути:

фізична особа, яка є громадянином (підданим) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;

юридична особа з іноземними інвестиціями держави-агресора або держави-окупанта, або зареєстрована на території держави-агресора або держави-окупанта, або кінцевий бенефіціарний власник (контролер) якої є резидентом держави-агресора або держави-окупанта";

у статті 25:

абзаци перший і другий частини другої викласти в такій редакції:

"2. Засновник закладу освіти або уповноважений ним орган (особа):

приймає рішення про створення, реорганізацію, ліквідацію, зміну типу закладу освіти, затверджує статут (його нову редакцію), укладає засновницький договір у випадках, визначених законом";

у частинах третій і четвертій слова "уповноважена ним особа" замінити словами "уповноважений ним орган (особа)";

частину третю статті 31 викласти в такій редакції:

"3. Політичні партії (об'єднання), їх члени, депутати (кандидати в депутати) не мають права провадити свою діяльність в закладах освіти, зокрема створювати власні осередки чи в будь-який інший спосіб втручатися в їхню освітню діяльність.

У закладах освіти забороняється зберігання, розміщення, розповсюдження реклами, плакатів, подарунків, стендів, листівок, аудіо- чи відеоматеріалів, інших матеріальних чи нематеріальних об'єктів (крім підручників), які містять:

найменування чи символіку політичних партій (об'єднань), громадських чи благодійних організацій, назва чи символіка яких співзвучні з назвами та символікою політичних партій (об'єднань);

зображення, прізвища, імена та по батькові осіб, які є членами (учасниками) чи засновниками політичних партій (об'єднань), громадських чи благодійних організацій, назва чи символіка яких співзвучні з назвами та символікою політичних партій (об'єднань);

зображення, прізвища, імена та по батькові виборних осіб та осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Зазначена заборона не розповсюджується на офіційне листування, реалізацію освітньої програми закладу освіти та у випадках, передбачених виборчим законодавством";

частину четверту статті 42 доповнити абзацами десятим і одинадцятим такого змісту:

"надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання";

у [статті 43](#):

в абзаці третьому частини другої слова "для закладів дошкільної та загальної середньої освіти" замінити словами "для закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної та загальної середньої освіти";

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Ліцензія на провадження освітньої діяльності не може бути видана, а видана ліцензія підлягає анулюванню у разі, якщо засновником (співзасновником) приватного чи корпоративного закладу освіти є:

фізична особа, яка є громадянином (підданим) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;

юридична особа з іноземними інвестиціями держави-агресора або держави-окупанта, або зареєстрована на території держави-агресора або держави-окупанта, або кінцевий бенефіціарний власник (контролер) якої є резидентом держави-агресора або держави-окупанта";

у [статті 45](#):

в абзаці третьому частини другої слова "законодавства та ліцензійними умовами" замінити словами "законодавства, зокрема, з ліцензійними умовами";

в абзаці другому частини п'ятої слово "успішно" виключити;

у [частині третій](#) статті 50 слова "присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання" замінити словами "присвоюються або підтверджуються кваліфікаційні категорії, присвоюються педагогічні звання";

в [абзаці дванадцятому](#) частини другої статті 54 слово "психічного" замінити словом "психологічного";

у [статті 59](#):

у частині третій слово "щорічний" замінити словом "річний";

у частині шостій слово "Порядок" замінити словом "Порядки", а слово "затверджується" - словом "затверджуються";

у [частині першій](#) статті 64:

абзац двадцять третій викласти в такій редакції:

"затверджує порядки проведення інституційного аудиту та позапланових перевірок закладів освіти";

після абзацу двадцять п'ятого доповнити трьома новими абзацами такого змісту:

"затверджує вимоги до рівня володіння українською мовою як іноземною та порядок проведення сертифікаційного іспиту з української мови;

затверджує порядок акредитації та ведення реєстру громадських фахових об'єднань та інших юридичних осіб, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів освіти (крім закладів вищої освіти), порядок ведення їх реєстру;

бере участь у формуванні державної політики у сфері інноваційної діяльності, здійснює нормативно-правове забезпечення інноваційної діяльності у сфері освіти, організовує та координує інноваційну діяльність у сфері освіти".

У зв'язку з цим абзаци двадцять шостий - двадцять восьмий вважати відповідно абзацами двадцять дев'ятим - тридцять першим;

у [статті 66](#):

частину першу викласти в такій редакції:

"1. Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні ради, Київська та Севастопольська міські ради:

відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти та забезпечення якості освіти на відповідній території, забезпечення доступності повної загальної середньої освіти та професійної (професійно-технічної) освіти;

планують та забезпечують розвиток мережі закладів профільної середньої, професійної (професійно-технічної) та позашкільної освіти, закладів спеціалізованої освіти, спеціальних закладів освіти, науково-методичних та навчально-методичних установ;

утворюють та забезпечують утримання комунальних закладів післядипломної освіти для потреб підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

засновують заклади освіти, а також реорганізують, перепрофілюють (змінюють тип) та ліквідовують їх з урахуванням спеціальних законів;

забезпечують проживання або підвезення до місця навчання і у зворотному напрямку (до місця проживання) здобувачів профільної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти, які навчаються не за місцем проживання (за потреби - спеціально обладнаним транспортом, доступним для осіб з порушенням зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення);

оприлюднюють офіційну звітність про всі отримані та використані кошти, а також перелік і вартість товарів, робіт, послуг, спрямованих на потреби кожного із заснованих ними закладів освіти, та інші видатки у сфері освіти;

забезпечують рівні умови для розвитку закладів освіти всіх форм власності;

сприяють розробленню плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у закладах освіти;

здійснюють інші повноваження у сфері освіти, передбачені законом";

у частині другій:

в абзаці першому слова "та ради об'єднаних територіальних громад" виключити;

абзац четвертий виключити;

абзац п'ятий викласти в такій редакції:

"заснують заклади освіти, а також реорганізують, перепрофілюють (змінюють тип) та ліквідовують їх з урахуванням спеціальних законів";

абзац третій частини третьої викласти в такій редакції:

"засновують заклади освіти, а також реорганізують, перепрофільовують (змінюють тип) та ліквідовують їх з урахуванням спеціальних законів";

у [частині другій](#) статті 67:

абзац четвертий викласти в такій редакції:

"за результатами експертизи затверджують освітні програми дошкільної та загальної середньої освіти у випадках, визначених спеціальними законами";

після абзацу дев'ятого доповнити новим абзацом такого змісту:

"складають у випадках, передбачених законом, протоколи про адміністративні правопорушення".

У зв'язку з цим абзац десятий вважати абзацом одинадцятим;

у [статті 69](#):

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. Центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальні органи проводять інституційний аудит, позапланові перевірки відповідно до цього Закону та згідно з порядками, затвердженими центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки";

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Підставою для проведення позапланової перевірки закладу освіти є:

звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило чи може спричинити шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, до якого додаються документи чи їх копії, що підтверджують такі порушення (за наявності);

необхідність перевірки виконання розпорядження про усунення порушень вимог законодавства, виданого за результатами проведення центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти або його територіальним органом попереднього заходу державного нагляду (контролю);

звернення освітнього омбудсмена";

у [статті 72](#):

частини першу і другу викласти в такій редакції:

"1. Освітня статистика включає:

статистичні дані центрального органу виконавчої влади у сфері статистики про систему освіти і ринок праці;

адміністративні дані та іншу інформацію центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки про систему освіти, у тому числі отриману з використанням державних інформаційних систем;

дані, отримані шляхом оброблення деперсоніфікованої інформації про здобувачів освіти;

дані, отримані за результатами моніторингових досліджень якості освіти;

показники, що відображають стан системи освіти.

2. Методологію і звітну документацію, що пов'язані з розробленням, збиранням, обробленням і використанням статистичної інформації у сфері освіти, розробляє та затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики";

у частині третій слова "Деперсоналізовані статистичні" замінити словом "Деперсоніфіковані";

частину четверту статті 73 викласти в такій редакції:

"4. Освітній омбудсмен відповідно до покладених на нього завдань має право:

розглядати подані учасниками освітнього процесу звернення, перевіряти викладені у них факти;

отримувати від закладів освіти та органів управління освітою інформацію, необхідну для виконання своїх функцій, у тому числі інформацію з обмеженим доступом;

вимагати від посадових і службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності сприяння проведенню перевірок фактів, викладених у зверненнях учасників освітнього процесу;

залучати до розгляду звернень радників та консультантів освітнього омбудсмена, представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, а також експертів, учених та фахівців, у тому числі на договірній основі;

аналізувати дотримання законодавства стосовно учасників освітнього процесу, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування);

за результатами розгляду звернень та/або проведених перевірок надавати рекомендації керівникам та/або засновникам закладів освіти, органам управління освітою, державним органам, органам місцевого самоврядування, вимагати від них припинення порушення та/або відновлення порушених прав чи законних інтересів учасників освітнього процесу, спрямовувати до них подання про проведення службових розслідувань, повідомляти правоохоронні органи щодо виявлених фактів порушення законодавства;

безперешкодно відвідувати органи державної влади, органи місцевого самоврядування, заклади освіти всіх рівнів, не заважаючи освітньому процесу, а також брати участь у засіданнях державних органів, органів місцевого самоврядування з питань, що належать до його компетенції;

звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів щодо виявлених фактів порушення права людини на освіту та законодавства у сфері освіти;

надавати консультації учасникам освітнього процесу;

представляти інтереси особи у суді";

перше речення частини другої статті 74 викласти в такій редакції:

"2. Обов'язковими складовими Єдиної державної електронної бази з питань освіти є Реєстр суб'єктів освітньої діяльності, Реєстр здобувачів освіти, Реєстр документів про освіту, Реєстр сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання, Реєстр студентських (учнівських) квитків, Реєстр педагогічних працівників, Реєстр сертифікатів педагогічних працівників";

перше речення абзацу четвертого частини восьмої статті 78 викласти в такій редакції:

"Обсяг коштів, що додатково виділяються на підвищення кваліфікації педагогічних працівників, заробітна плата яких виплачується за рахунок освітньої субвенції, не може бути меншим 2 відсотків відповідної освітньої субвенції, з яких 1 відсоток виділяється з державного бюджету і 1 відсоток - з бюджетів Автономної Республіки Крим, області, міста Києва чи Севастополя";

у [статті 79](#):

після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

"2. Суб'єкти освітньої діяльності не можуть фінансуватися за рахунок коштів:

фізичної особи, яка є громадянином (підданим) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;

юридичної особи з іноземними інвестиціями держави-агресора або держави-окупанта, або зареєстрованої на території держави-агресора або держави-окупанта, або кінцевий бенефіціарний власник (контролер) якої є резидентом держави-агресора або держави-окупанта".

У зв'язку з цим частини другу - дев'яту вважати відповідно частинами третьою - десятою;

у частині четвертій слова "спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку" замінити словами "допоміжних засобів для навчання";

[статтю 82](#) доповнити частиною восьмою такого змісту:

"8. Держава здійснює заходи з популяризації та вивчення української мови та культури за кордоном, у тому числі шляхом направлення педагогічних (науково-педагогічних) працівників для викладання в закладах освіти за кордоном української мови, літератури, культури, історії, географії тощо відповідно до міжнародних угод.

Порядок направлення педагогічних (науково-педагогічних) працівників для викладання в закладах освіти за кордоном, а також умови оплати їхньої праці затверджує Кабінет Міністрів України. За такими працівниками зберігається основне місце роботи, а період такої роботи зараховується до їхнього стажу роботи";

[підпункт 4](#) пункту 3 розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" викласти в такій редакції:

"4) з 1 вересня 2027 року строк здобуття профільної середньої освіти усіма здобувачами освіти становить три роки. Запровадження освітніх програм базової середньої освіти до 2022 року та/або профільної середньої освіти до 2027 року в межах дванадцятирічної повної загальної середньої освіти можливе за рішенням Кабінету Міністрів України, за умови наявності відповідного стандарту базової або профільної середньої освіти та відповідної типової освітньої програми";

10) у [статті 18](#) Закону України "Про фахову передвищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2019 р., № 30, ст. 119):

у частині першій слова "в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України згідно із законом" виключити;

у частині другій:

друге речення абзацу четвертого після слів "Для проведення" доповнити словом "виїзної";

доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"Строк прийняття рішення про видачу ліцензії на провадження освітньої діяльності закладу освіти або про відмову в її видачі за результатами виїзної ліцензійної експертизи становить тридцять робочих днів з дня одержання центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки заяви про отримання ліцензії та/або розширення провадження освітньої діяльності".

5. До 1 вересня 2020 року органам місцевого самоврядування та місцевим державним адміністраціям забезпечити створення районних, міських (районних у містах) центрів професійного розвитку педагогічних працівників шляхом реорганізації науково-методичних (методичних) установ (центрів, кабінетів), крім закладів післядипломної освіти, та організувати і забезпечити відбір працівників до зазначених центрів на конкурсних засадах.

6. Кабінету Міністрів України протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України	В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
м. Київ 16 січня 2020 року № 463-IX	